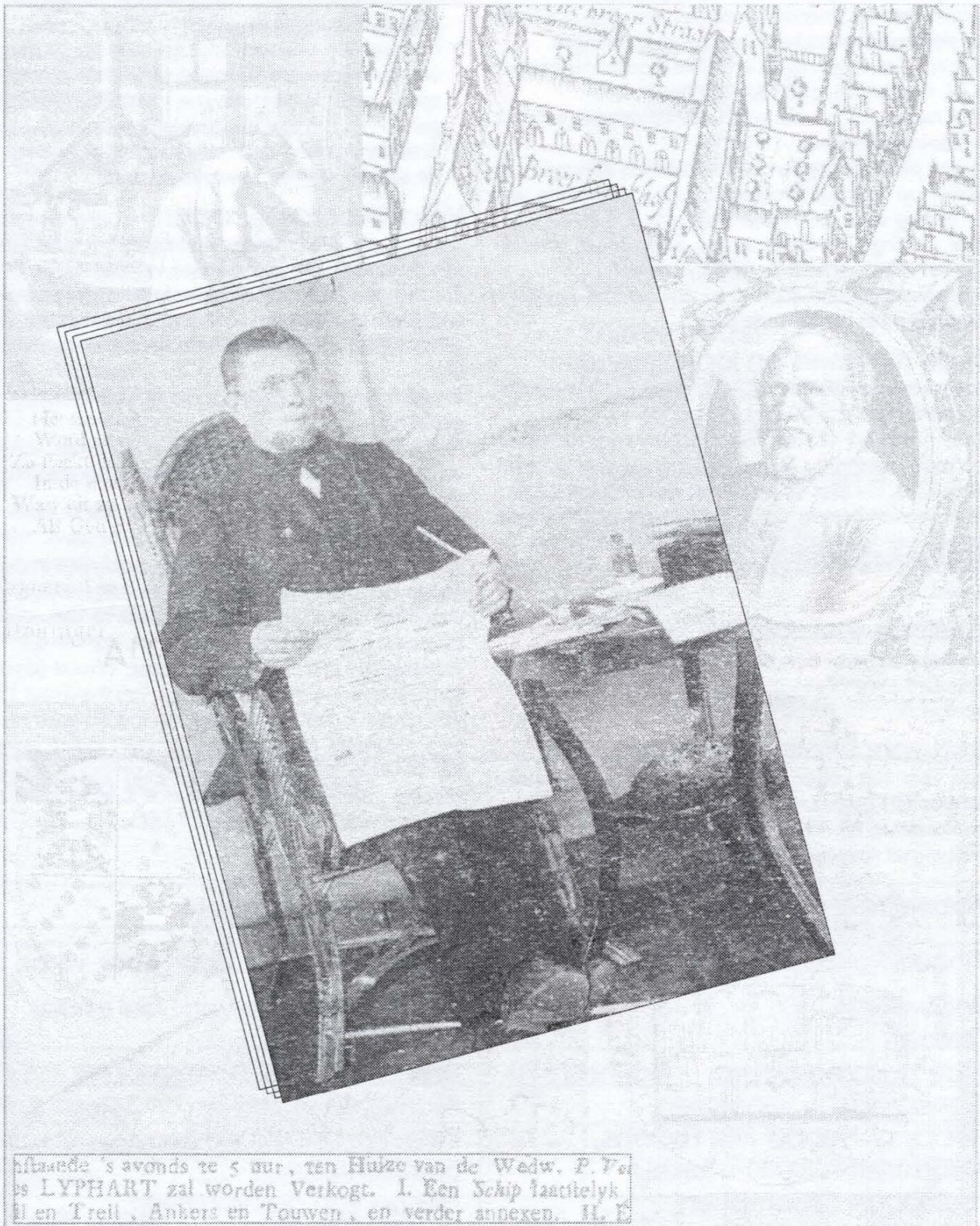

Roots@Groningen

VOORHEEN HUPPELDEPUP

afstaende 's avonds te 5 uur, ten Huize van de Wedw. P. V.
de LYPHART zal worden Verkogt. I. Een Schip laattelyk
II en Treil, Ankers en Touwen, en verder annexen. II. E

Afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling **Groningen** - jaar **2011** - jaargang **18** - nr.3

Roots@Groningen

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

Roots@Groningen wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezinslidmaatschap (à € 9,00 per afdeling/lidmaatschap) van de afd. Groningen.

Dit kunt u aanvragen bij de landelijke ledenadministratie: NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelingssecretaris.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen op Roots@Groningen door overmaking van een bedrag van € 9,00 op girorekening 556 30 62 t.n.v. NGV afdeling Groningen te Ten Boer onder vermelding van 'Abonnement Roots@Groningen'.

Opzeggen van losse abonnementen schriftelijk vóór 1 november van het lopende jaar.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers 2007 t/m 2011 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Losse nummers van eerdere jaargangen, voor zover voorradig, kosten € 1,00 per stuk en volledige jaargangen € 2,00. Dit alles bij afhalen en dus exclusief porto.

Deze kunnen besteld worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers en/of jaargangen.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Kopij voor Roots@Groningen

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk begin november 2011 toesturen aan het redactieadres:

Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen

of via e-mail redactie@groningen.ngv.nl.

Enige spelregels

- Auteurs van artikelen en genealogische publicaties geven door het inzenden toestemming tot publiceren in zowel Roots@Groningen als op de website van de NGV-afdeling Groningen, tenzij de auteur bij inzending uitdrukkelijk een voorbehoud maakt.
- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen.
- Bij voorkeur insturen via e-mail, op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt.
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van Roots@Groningen.
- Artikelen kunnen door de redactie (na overleg met de auteur) worden bewerkt/ingekort.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evt. in samenspraak met de schrijver van het artikel.

Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst.

Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, dit alles ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende Roots@Groningen, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentietarieven bij de penningmeester.

Advertenties met een genealogische inhoud (door de redactie te bepalen) en een lengte van maximaal 10 regels kosten € 5,00 voor leden en € 8,50 voor niet-leden. Maximaal één plaatsing per jaar. Indien gewenst kan de advertentie tevens op het "prikbord" van onze website worden geplaatst voor € 2,50 extra. Totaal derhalve voor € 7,50, resp. € 11,00.

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud Roots@Groningen

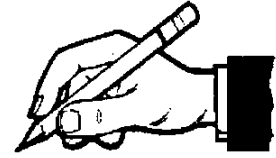
Voorwoord	69
Oproep	69
Afdelingsprogramma + Agenda .	70
Genealogisch voorstellen.	71
Hobby uit hobby: Frits Ebbens . . .	72
Naamslijsten XXVII: Willekeur schippers Oldambt en Westerwolde, 1737.	74
Johannes Alberthoma	75
Honderdmark (Groningen).	78

september 2011, jaargang 18 nr. 3

Hoe kwamen de Van Heel's naar Groningen?.	81
Van Klöne naar Kluin en Klune . . .	84
Allem@@l digit@@l (nr. 34).	90
Interview met Albert Beuse	92
Boekenrubriek.	95
Nieuws van de archieven.	97
Vierluik foto's	98/99
Vragenrubriek	99
Reacties / aanvullingen etc.	100
Bij de voorplaat en achterkant . .	100

Voorwoord

Henk Hartog, redacteur

Na een schitterend voorjaar en een overwegend natte zomer staan herfst en winter weer voor de deur. En hoewel de redactie deze zomer niet echt overliep van werklust, is zij er toch in geslaagd een nummer vol afwisseling samen te stellen. En met een aantal bijdragen van lezers, die hier nog niet eerder publiceerden. Hoewel de voorraad op dit moment nog redelijk is, en zelfs enkele auteurs vrij lang op publicatie van hun bijdrage hebben moeten wachten, blijven nieuwe artikelen altijd welkom!

Het lezingenprogramma van onze afdeling legt dit najaar sterk de nadruk op de betrekkingen met onze oosterburen. Op 14 en 15 oktober is onze afdeling mede-organisator van het *Wetenschappelijk symposium* over Migratie in Noordwest Duitsland en de aangrenzende Nederlandse gebieden in de Johannes a Lasco Bibliotheek en in de Große Kirche te Emden. Deze dagen kennen een vol programma met in totaal 18 lezingen. De migratie van de 15^e t/m de 20^e eeuw wordt behandeld. U kunt u zich via de in deze Roots meegestuurde flyer aanmelden voor dit *symposium*.

Een maand later, op 12 november, staan stukadoors uit Oldenburg en omgeving centraal in een lezing van Gerhard Geerken uit Eindhoven. Hij levert overigens ook al via een lezing een bijdrage aan de eerdergenoemd symposium.

Na dit laatste nummer van 2011 gaat er iets veranderen aan het uiterlijk van *Roots@Groningen*. Tot nu toe verzorgde oud-bestuurslid en oud-redactielid Antonia Veldhuis de buitenkant van ons afdelingsblad. Dit nummer is haar laatste bijdrage.

Wij willen haar hartelijk danken voor haar jarenlange inspanning en creatieve ingevingen. Wél blijft Antonia natuurlijk nog regelmatig aan ons blad meewerken met haar rubriek *Allemaal digit@al* (in dit nummer alweer aflevering 34!) en met af en toe een smeug verhaal.

In dit nummer een aantal bijdragen die verband houden met het 200-jarig bestaan van de Burgerlijke Stand. Mr. Caspar van Heel vertelt over het 'wegpromoveren' 200 jaar geleden van zijn voorvader vanuit Amsterdam naar het Oldambt. En Rikie Suerink-Klöne bewijst, dat ook in de tijd na de invoering van de burgerlijke stand een familienaam allerm minst vaststond. Verder lijkt Nell Elema zich al voor te bereiden op de afschaffing van de euro in haar verhaal over de familie Honderdmark. Hoewel ... de besproken familie haalde de 20^e eeuw niet eens!

Tenslotte zijn er weer de vaste rubrieken, waarin o.a. een interview door Klaas Nijmeijer met hoofd studiezaal van de Groninger Archieven Albert Beuse. Daarbij wordt ingegaan op de nieuwste ontwikkelingen en plannen, vooral voor wat betreft het beschikbaar komen van bestanden op internet.

Opvolger gezocht.

Ons bestuurslid Johan Waterborg heeft te kennen gegeven dat hij binnenkort wil stoppen als lid van ons afdelingsbestuur. Dat vinden wij heel jammer maar we hopen dat er onder onze leden iemand is die zijn taak als bestuurslid wil overnemen en als het kan ook de PR. Wie van onze leden wil graag meedoen en meedenken in ons team? Zo kunnen we niet alleen achter de computer maar ook in breder verband mensen helpen bij en interesseren voor genealogie.

Johan Waterborg is graag bereid te vertellen wat hij zoal doet binnen het bestuur en als het u wat lijkt om zijn taak over te nemen, dan horen wij graag via secretaris of voorzitter van u. Zie voor de gegevens de binnenzijde van het achteromslag.

Afdelingsprogramma

Johan Waterborg en Harry Timmer

Alle afdelingsbijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis.

Vrijdag 14 en zaterdag 15 oktober 2011

Migratie in Noordwest Duitsland en de aangrenzende Nederlandse gebieden

Locatie : Johannes a Lasco Bibliotheek en Große Kirche te Emden (Dld)

Aanvang : vrijdag 14 oktober vanaf 9.15

Organisatie : Upstalsboom-Gesellschaft, Oldenburgische Gesellschaft für Familienkunde en NGV Afdeling Groningen

Toegang : € 15,- per dag. Aanmelden vóór 30 september, zie **flyer**.

Op beide dagen wordt een groot aantal lezingen gehouden door experts op het gebied van migratie in de loop der eeuwen. Een voorbeeld: Redmer Alma opent het congres met een lezing over "Familieverbanden tussen de Noord-Nederlandse en Oostfriese adel in de 15^e en 16^e eeuw". Voor het programma verwijzen wij u naar de flyer.

Dinsdag 8 november 2011

Aanvang : 19.30 uur (vanaf 19.15 uur verzamelen in de hal)

Thema : Afdelings-Leden-Vergadering

Agenda :

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Mededelingen
3. Notulen Afdelings-Leden-Vergadering van 5 april 2011
4. Bestuur algemeen
5. Begroting 2012
6. Algemene Vergadering (AV): terugblik op de AV van 16 april 2011, voorbereiding op de AV van 26 november 2011
7. Wat verder ter tafel komt
8. Rondvraag en Sluiting

De agendastukken worden op de Afdelings-Leden-Vergadering ter inzage gelegd. U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van te voren telefonisch, schriftelijk of per e-mail aan te vragen bij de secretaris dhr. H.J. Timmer, e-mail: secretaris@groningen.ngv.nl.

Zaterdag 12 november 2011

Aanvang : 13.30 uur (archieff geopend van 10-16 uur)

Thema : *Stukadoors uit het Oldenburgerland en hun relatie(s) met Groningen*

Spreker : Gerhard Geerken

De stukadoors uit Oldenburgerland, die naar Nederland zijn gekomen om te werken, kwamen in eerste instantie als seizoensarbeiders, maar velen van hen vestigden zich hier permanent.

Voor een lijst met namen van deze stukadoors zie *Roots@Groningen 2011*, nr. 1, blz. 14 en 15.

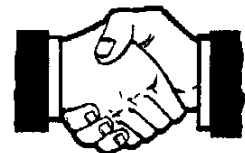
Voor meer informatie kunt u terecht op de website van onze afdeling: (<http://groningen.ngv.nl>).

Agenda

- 29 sept. **Namen, landschap en geschiedenis.** Een tweetal bijeenkomsten over en het vinden en verzamelen van (veld)namen.
- 13 okt. Aanmelden vóór 22 september was verplicht.
Zie voor nadere bijzonderheden de rubriek "Nieuws van de Archieven".
- 1 okt. 13de **Friese Genealogische Contactdag** in het Tresoar, Boterhoek 1 te Leeuwarden, nabij de Oldehove. Van 10-16 uur. Toegang vrij. Thema: *200 jaar familienamen*. Meer dan 30 standhouders uit Nederland en Duitsland. Ook het nabijgelegen Historisch Centrum Leeuwarden is deze dag geopend. Voor nadere info zie www.tresoar.nl onder het kopje "Agenda".
- 8 okt. Voor de 25^e keer wordt de **Dag van de Groninger Geschiedenis** georganiseerd. Vanaf 11-17 uur in het gebouw van de Groninger Archieven, Cascadeplein 4 (en ook Cascadeplein 10) te Groningen.
Thema dit jaar: "*Ik en wij*". Met informatiemarkt, boekenmarkt, tentoonstellingen, rondleidingen, lezingen en andere activiteiten en presentaties. En vanaf 16 uur voor iedereen de Grote Groninger Geschiedenisquiz.
Nadere info op www.dagvandegroningergeschiedenis.nl.
- 26 okt. Lezing door Dick de Boer over zijn boek "**Emo's Reis**. Een historisch culturele ontdekkingsstocht door Europa in 1212". Groninger Archieven 20 uur.
-

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg, redacteur

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt ú zich ook voorstellen: Miltje, briefje of telefoontje naar waterborg@ziggo.nl (voor adres en telefoonnummer: zie omslag) en u staat hier een volgende keer.

Aletta Buiskool (a.buiskool@alfa-college.nl) doet onderzoek naar de volgende families uit het Oldambt: Buiskool, Geerts & Eilders en Eltiens / Hindricks.

"De rode draad van mijn onderzoek is 'mijn' Buiskooltak, die zijn oorsprong vindt in en rond Beerta. Ook ik heb er de eerste elf jaren van mijn leven doorgebracht. De levens van mijn voorouders zou je een goede doorsnede van de Groningse bevolking in vervlogen tijden kunnen noemen. Ze waren eigenerfden, landbouwers, smeden, bierbrouwers, arbeiders en dagloners.

Mijn vader was ook een echte liefhebber van geschiedenis en dan vooral van de geschiedenis van het Oldambt en Reiderland. Na zijn pensionering hield hij zich ook veel bezig met de stamboom van de Buiskolen. Daarbij kwam dat hij als enige van zijn familie belangstelling had voor alle oude foto's, brieven, ansichten, testamenten en andere geschriften, die onze voorouders de moeite waard vonden om te bewaren. Mijn vader heeft het allemaal gekregen en er goed op gepast. Ik heb na het overlijden van mijn ouders het stokje overgenomen. Alle informatie over de familie Buiskool, de streken Oldambt en Reiderland is van harte welkom!"

Henk Dussel (henkdussel@ziggo.nl) schrijft:

"Ik ben pas dit jaar begonnen met stamboomonderzoek. Ik ben verrassend genoeg al een heel eind gekomen via de sites allegroningers.nl en allefriezen.nl, waar je de scans zelf kunt inzien. Mijn grootouders zijn in de jaren twintig naar Zuid-Limburg verhuisd

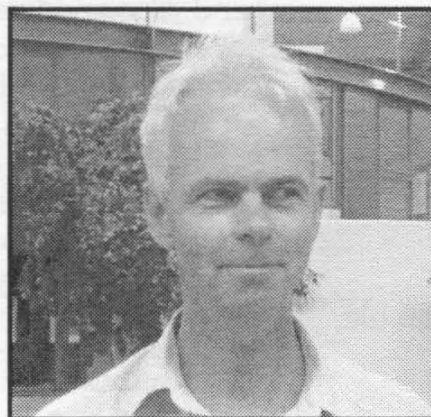
om in de mijnen te gaan werken. De voorouders van mijn vaderskant komen uit Winschoten, het Oldambt, Ostfriesland en Drente. De voorouders van mijn moederskant komen uit het Westerkwartier, en uit Friesland (Achtkarspelen, Kolummerland en Smaltingerland).” De heer Dussel onderzoekt de volgende families:

Dussel, Winschoten en Oldambt | Dinkela, Westerkwartier | Bos, Westerkwartier | De Jong, Westerkwartier en Smaltingerland | Winterboer, Bunde (Ostfr) | Bartelds, Oldersum en Emden (Ostfr) | Garrelds, Ostfriesland | Ten Brink, Meppel | Snijder, Meppel.

Hobby uit hobby. Frits Ebbens en ...

Klaas Niemeijer, redacteur

In deze rubriek vertellen lezers over hun hobby. Dat is dan niet de genealogie, maar een bezigheid die daaruit is ontstaan en intussen minstens evenveel tijd in beslag neemt. Ik heb de vragen gemaild, de antwoorden liet ik zo veel mogelijk onveranderd. Wilt u ook in deze rubriek, mail of schrijf mij: kenjniemeijer@planet.nl.

- **Vertel wat over jezelf. Leeftijd, woonplaats, beroep, partner, alles wat je kwijt wilt.**

In het mooie dorp Nieuw-Beerta, enkele kilometers van de Duitse grens, ben ik in 1957 op de ouderlijke Ebbens-boerderij ter wereld gekomen. Na de lagere school in mijn geboortedorp, de middelbare school in Winschoten, en de universiteit in Groningen, ging ik op zoek naar een baan, maar dat was in een periode van hoge werkloosheid niet zo eenvoudig. Uiteindelijk kreeg ik een vaste baan bij een waterschap, eerst in Hoogeveen, maar nu al weer ruim 11 jaar in Veendam. Sinds 1996 woon ik met plezier in de oude heerlijkheid Ruinen, de laatste jaren zoek ik naar een groot huis in de stad Groningen of omgeving.

- **Hoe lang doe je aan genealogie, hoe is die hobby ontstaan.**

In 1980, toen nog student biologie, stuitte ik in het antiquariaat “De Groninger Boekverkoper” op het boek “Het Bourtanger geslacht Smedes” en wel speciaal op de bladzijden 75-77 die gewijd zijn aan de familie Ebbens. Ik wilde wel eens weten of het allemaal klopte wat daar stond en bovendien, hoe was het verband met mijn familielijn? Dat was het begin van een zware verslaving.

- **Hoe is je “hobby uit hobby” ontstaan en wat houdt die precies in.**

Als kleine jongen intrigeerden oude kaarten en papieren mij al, en dat kwam niet uit de lucht vallen want mijn oma en mijn vader interesseerden zich ook al voor geschiedenis en stambomen. Rond 1970 bracht ik al archiefbezoeken in de St. Jansstraat op zoek naar oude gegevens over Nieuw-Beerta. Stamboomonderzoek vond ik in die tijd trouwens maar niks. Tien jaar later kroop het bloed toch waar het eerst niet stromen wilde. Bij mijn onderzoeken in 1980 bleek dat mijn vader en diens achterneef Onno Sebes Ebbens aan het begin van de jaren 60 al uitgebreid gespeurd hadden naar de familie. Hun onderzoek ging terug tot Ebbe Aaldriks die aan het eind van de 17^e eeuw in de kerkregisters van Nieuweschans voorkwam. In 1981 leek het erop dat ik zo ongeveer alle genealogische gegevens over mijn familie verzameld had, dus werd het tijd de

bevindingen keurig op papier te typen. Nog tijdens het typewerk besloot ik nogmaals een poging te doen om verdere voorouders te vinden en wel door hypothetische combinaties te maken van de tot dan toe bekende namen in de Schansker familie Ebbens. Een voor de hand liggend namenpaar was Aaldrik Harmens en Hilke Ebbens. Precies die combinatie vond ik daadwerkelijk in de klapper op huwelijkscontracten van Zuidbroek. In luttele minuten vond ik daar nog twee generaties boven. Vernoeming is geen hard bewijs, maar later vond ik akten betreffende een broer en zuster die onomstotelijk bewijs leverden. Na de stamboom kwam de kwartierstaat, vervolgens de aanverwante geslachten, daarna de Westfaalse adel, en sinds een jaar de Vlaamse adel, en in het laatste geval met een aanzienlijke kans op bewijsbare afstamming.

• **Hoeveel tijd neemt deze hobby intussen in beslag en wat vindt jouw eventuele partner daarvan.**

Sinds die fatale vondst in 1980 zijn we nu dertig jaar verder, met als resultaat dat ik een groot deel van mijn vrije tijd aan genealogie besteed. Gewoonlijk werk ik als hydrobiologisch medewerker vier dagen per week en besteed ik de vrijdag aan stamboomonderzoek. Maar in de zomermaanden ben ik ook op de vrijdag voor mijn werk op pad, waardoor ik dus extra vakantiedagen opbouw. Die benut ik in de winterperiode voor extra archiefbezoeken.

• **Wat is het leukst, meest bijzondere wat je hierbij bent tegengekomen?**

Tijdens de naspeuringen als genealoog doe je soms bijzondere vondsten, soms een verrassing, maar soms ook een minder leuke vondst. Via de familie Dijck stam ik af van de familie Ubbena. Die familie is in 1967 gepubliceerd door Siertsema. Mijn voorvader Harmen Ubbena was gehuwd met Geertruit Nagel. Siertsema had niets over haar afkomst gevonden maar als kwartieronderzoeker ging ik natuurlijk op zoek. In het Rijksarchief van Gelderland vond ik stukken over de Westfaalse familie Nagel, waaronder een Geertruit, die echter nog in 1620 stiftsjuffer in het klooster Langenhorst vertoefde. Aangezien haar ouders in 1575 huwden, en zij de oudste dochter was, zal zij dus al rond de 40 geweest zijn. Als zij na 1620 huwde zou dan nog moeder geworden zijn van drie kinderen? Een moeilijk geval, en bovendien waar en wanneer waren Harmen en Geertruit gehuwd? Naar dat huwelijk heb ik ruim 20 jaar gezocht totdat twee jaar geleden Ger Straatman mij attendeerde op een aantekening in het kerkboek van Wesuwe in Emsland waarin geheel vermeld stond een datum in 1621 met de namen van bruid en bruidegom en getuigen. Aan de hand van die getuigen is voldoende bewijs geleverd dat Geertruit bij de adellijke Westfaalse familie behoorde. Maar werd zij de moeder van drie kinderen, of stamde mijn voorvader Durt Ubbena uit een onbekend eerder huwelijk van Harmen Ubbena?

Volgens een publicatie uit 1974 over mijn voorouderlijke familie Rufelaert zou ik afstammen van het echtpaar Johan Rufelaert en Aleida Clinge. Bij mijn naspeuringen bleek dat Aleida tot het bekende klokkengietersgeslacht uit Bremen behoorde. De beroemde klokkengieter Gert Clinge was lange tijd een sier voor mijn kwartierstaat. In 2007 verscheen het werk *Ostfriesische Beamtenschaft* van Gretje Schreiber, en daarin vond ik dat Johan eerder in 1566 gehuwd was met Engele Witte. Qua chronologie lijkt Engele veel waarschijnlijker de moeder van het nageslacht Rufelaert dan Aleida. Ik vrees dat ik een parel uit mijn voorouderstaat moet schrappen.

Mijn mooiste vondst tot nu toe is die in het privé-archief van de graaf Von Hatzfeldt in zijn werkkasteeltje Schönstein aan de Sieg alwaar ik pakweg 20 jaar geleden op zoek in de familiepapieren van het geslacht Van Selbach een akte vond waaruit bleek dat ik niet alleen van de Gronings/Drentse tak Selbach afstam, maar dat ik ook nog van een andere Selbach tak afstam.

• **Werk je digitaal, waar staat je computer.**

Mijn computer staat op een groot kantoorbureau in de huiskamer. Gewoonlijk wordt het apparaat geflankeerd door andere “digitalen” en door stapels boeken en kopieën.

• **Kom je nog toe aan genealogie en ander hobby's. Wat zijn die andere hobby zitten.**

Interesses genoeg, helaas kan ik ze niet allemaal realiseren. Zo houd ik van verre reizen, ik heb al veel landen en culturen gezien. Wat mij altijd fascineert is de wijze hoe een volk met de dood omgaat, een rituele begrafenis in Varanasi, een begraafplaats in Punta Arena of dodemanspoppen in grotten op Celebes. Het blijft mij altijd verbazen. Zoals boven reeds genoemd heb ik plaatselijke geschiedenis als interessegebied. Dat was oorspronkelijk alleen mijn geboortedorp Nieuw-Beerta, later de hele provincie en inmiddels zo ongeveer alle streken waar mijn voorouders vandaan komen. Over al die gebieden bezit ik boeken, heel veel boeken, die alle enkel als naslagwerk voor de genealogiebeoefening dienen.

• **Wat kunnen de lezers voor jou betekenen en andersom?**

Over internet beschik ik thuis niet. Dat is een bewuste keuze, want zoals ik geen telefoonslaaf wil worden wil ik ook geen internetslaaf worden. Mijn contacten met andere genealogen lopen door gegevensuitwisseling op het archief en door “genealogische rooftochten” in Duitsland. Het woord roof is hier niet gebruikt in de middeleeuwse betekenis van inbeslagname of in de huidige betekenis van een criminele daad, maar meer het vergaren en digitaal vastleggen van informatie uit archieven, kloosters, kerken en kastelen.

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XXVII

Willekeur voor de schippers van de beide Oldambten en Westerwolde, 1737¹

Deze willekeur is ondertekend door:

Hindrik Arents

Kyr Hindricks

Jan Haremes

Remmert Dercks

Lucas Arents

Dit heeft marck Roeleff Egberts **T** getoogt

Hinderck Jans

Dit marck **+** heeft Derck Jans getogen

Hindrik Willems

Dit marck **X** heeft Jan Jans getogen

Dit marck **EE** heeft Eppo Ebgers getogen

Dit marck **Y** heeft Berent Egberts getogen

Jacob Reindts

Dit marck **H: B** heeft Harm Berents getogen.

1 GrA, rnr 321, rekestboek, deel 33, fol. 131vo, 15 jan. 1737.

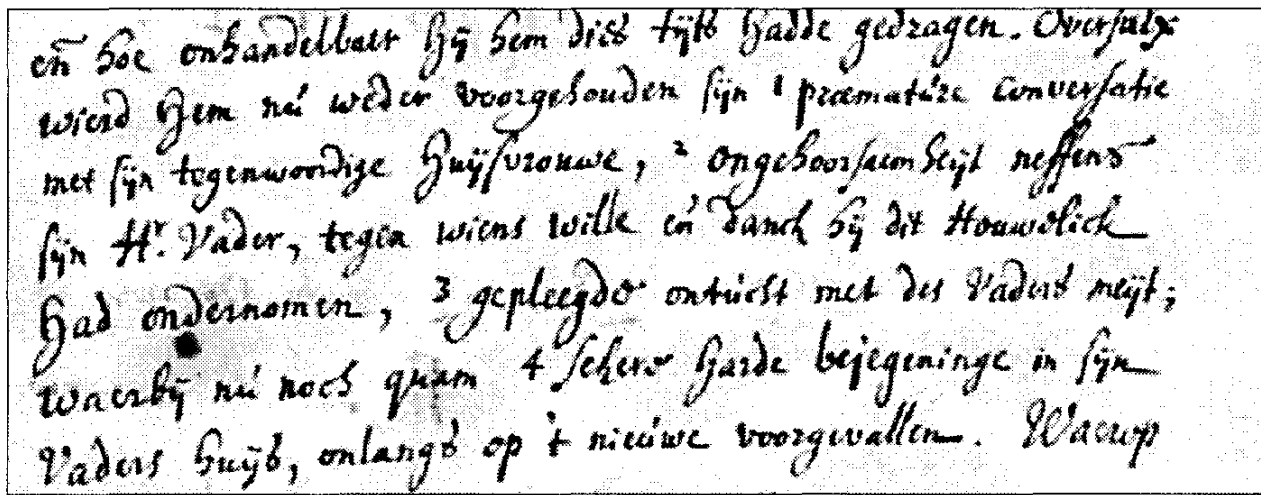
De conversatie, ongehoorzaamheid, ontucht en harde bejegening van en door Johannes Alberthoma

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Johannes Alberthoma maakt het in 1703 en 1704 wel erg bont, vindt men. Van maar liefst vier wandaden wordt hij beschuldigd. De personen waaraan hij verantwoording hierover moet afleggen zijn de kerkenraadsleden van de stad Groningen.

De feiten:

1. Premature conversatie met zijn tegenwoordige huisvrouw.
2. Ongehoorzaamheid aan zijn vader; hij had tegen diens wil zijn huwelijk doorgezet.
3. Ontucht met de dienstmeid van zijn vader.
4. 'Harde bejegeninge' tegen zijn vader, in diens huis.

en hoe onhandelbaar hy hem dies tijt hadde gedragen. Overmits
wied hem nu weder voorgelouden sijn ¹ premature conversatie
met sijn tegenwoordige huisvrouw, ² ongehoorzaamheit neffens
sijn H^r. vader, tegen wiens wille en danc hy dit houwelick
had ondernomen, ³ gepleegde ontucht met des vaders meyt;
waerby nu noes quam ⁴ seker harde bejegeninge in sijn
vaders huys, onlangt op t nieuwe voorgevallen. Waerop

Johannes ziet het niet zo zwaar. 'Het houwelick is eene overeenstemminge van gemoederen. Daar doet de uiterlijke solemniteit van trouwen niet toe', vertelt hij de kerkenraadsleden. 'In premature conversatie had hij dus geen meerdere sonde begaen, dan hij nu beginch in het houwelix-bed', lezen we verder. Hij en zijn echtgenote zijn op 6 december 1703 door de kerkenraadsleden ontboden, omdat binnen twee maanden na het huwelijk dochter Alegonda Maria is geboren. Johannes kan het wel eens zijn met het standpunt dat het beter was geweest zijn vader toestemming te vragen voor zijn huwelijk. 'Maar', zegt hij, "het is evenwel niet nootsaecklijck, noch oock van Godt verboden te huwen sonder vaders consent'. De praeses wijst hem op diverse plaatsen in de bijbel waar staat dat het wel zo is, maar Johannes zegt dat dat het Oude Testament betreft.

De ontucht met en de beschuldiging van Houwke Jans, zijn vaders dienstmeid, wijst hij resoluut van de hand. Met een hoer en een beest wil hij niets te maken hebben. Na overleg van de kerkenraad worden Johannes en zijn echtgenote, die het volkomen met hem eens is, van het avondmaal uitgesloten.

5 sept. 1703 De bij punt 3 genoemde dienstmeid, met name Houwke Jans, heeft op 5 september 1703 (vergadering punt 7) al verantwoording voor haar daden moeten afleggen. Haar ontucht was niet zonder gevolgen gebleven, Houwke is in de kraam geweest. Ze noemt 'tot verschoning' van haar gedrag dat monsieur Johannes Alberthoma haar met geweld had 'angevercht'. Hij heeft dit in bijzijn van getuigen toegegeven. Houwke krijgt daarop de vermaning dat ze de schuld niet op een ander moet schuiven, maar berouw tonen.

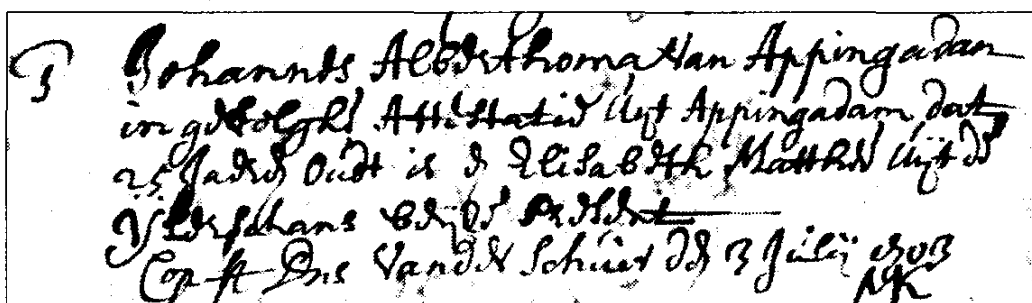
10 dec. 1704 Johannes wil weer naar het avondmaal. Hij erkent dat hij in de vorige vergadering wat kort door de bocht was. Hij geeft toe dat hij voor wat betreft de premature conversatie gezondigd heeft. Hij toont berouw over de onmin met zijn vader, maar dat kwam door de drank. Hij ontkent nog steeds de relatie met zijn vaders dienstmeid. De kerkenraad oordeelt dat Johannes zich eerst met zijn vader moet verzoenen, daarna mag hij 'weer aankloppen'.

10 juni 1705

Johannes Alberthoma wil weer toegelaten worden tot het avondmaal en heeft bovendien een kerkelijke attestatie nodig 'omdat hij een 'officie te lande' verkregen heeft. Hij zegt oprecht berouw te hebben. Met de belofte dat hij zich voortaan als een waardig lidmaat zal gedragen krijgt hij, na een ernstige vermaning, beide zaken gedaan. Hoe het verder met Houwke en haar kind gaat weten we (nog) niet.

Genealogische gegevens van

Johannes Alberthoma, ged. Appingedam 21-4-1678, convooimeester, overl. 1720 of 1721 (vóór 21 januari), zn. van Albertus Alberthoma en Alagunda Meints,

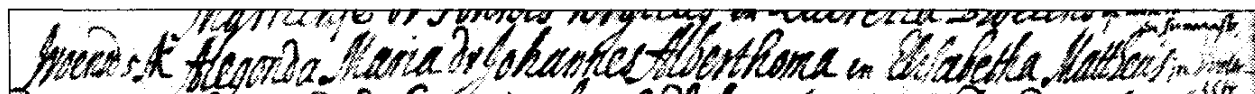
Johannes Alberthoma van Appingedam
ingedoght Attestatie uit Appingedam dat
vader Oudt is J. Elisabeth Matthee uit
Jerschans dr. v. d. H. v. d. H.
Cop. v. d. v. d. Schuit d. d. 3 juli 1703
AK

tr. Groningen (NK) (ingekomen attest van Appingedam, 25 jaar) 3-7-1703 met **Elisabeth Matthee** uit IJlerschans, dr. van Jacob Matthaeuse en Maria Widmarus, overl. Groningen (breuk) 3-7-1739 t.h.v. boekh. R. Oorsinge in O. Ebbingestraat.

Johannes werd ingeschreven als student in Groningen op 7 januari 1696 met de toevoeging: *Damonensis. Gratis in honorem reverendi parents pastoris eccl. Groning¹.*

Bij de doop van hun kinderen in Groningen wonen ze in de Folkeringestraat. In december 1730 worden de dochters Elisabeth en Jacoba lidmaat van de kerk. Het adres is dan Peperstraat.

Alegonda Maria, ged. Groningen (AK) 5-9-1703

Alegonda Maria de Johannes Alberthoma en Elisabeth Matthee

Elisabeth Alberthoma, ged. Groningen (AK) 6-12-1704, overl. Groningen (breuk) 18-7-1767 (bij Botteringeboege), tr. Groningen 13-7-1747 **Onno Leihamer** van Emden, hopman, overl. Groningen (breuk) 14-9-1779 (aan 't Diep).

Onno tr. (1) Groningen 29-1-1728 **Anna Delbrugh**, wed. Harmen Kuur van Lengerhe uit het Ampt Lingen, Anna overl. Groningen (breuk) 9-7-1746 (bij de Sluijsen).

Onno tr. (3) Groningen 9-4-1769 **Abeltje Schuilinga**, ged. Loppersum 29-1-1713, dr. van Alje Schuilinga en Antje Assies, collecteuse in Loppersum (1741), overl. Groningen (breuk) 15-5-1779 (Bottringboog).

Abeltje tr. (1) Loppersum pr. 9-3-1741, tr. Groningen 8-4-1741 koopman Jan Harmannes Boelema van Loppersum, overl. Groningen (breuk) 29-11-1748 (aan het

Damsterdiep).

Abeltje Aljes tr. (2) Groningen 28-5-1757 koopman Jannes Weening, die al op 12-10-1757 (breuk) overlijdt aan het Damsterdiep in Groningen.

*Jan 5 Ak Grietje v. Bouwe Piers en Maria Bollevins achterdenaal
Jan v. Berend Catorius en Aafje Ubbens in Cromelborge
Elisabeth v. Jan Johannes Alberthoma en Elisabeth Mathias in
GK Jantje v. Jan Arms en Anneke Jans opt Silvesterdiep
Johannes v. Thom. Arnold Eande en Johanna Dorendijck in keepe
Sond. 7. GK Jacobus v. Peter Oogens en Lisbeth Peters bij Heerdtlaanteburg
A. Alberdina v. Jan Johannes Alberthoma en Elisabeth Mathias in Volsje*

Alberdina Alberthoma, ged. Groningen (AK) 7-12-1704 (als Albertina), overl. na 1771, tr. Groningen 28-7-1730 met **Johan Philip Michael Wenkenbagh**, afk. van Steinfurt, advocaat, overl. Groningen (breuk) 29-4-1735 (Peperstraat).

Albertina tr. (2) Groningen 25-9-1736 met **Johan Hindrik Rincklaes** van Nassau-Dillenburg, soldaat in de comp. van maj. Aijlva van Nassouw Dillenborgh (1736).

Dopen van kinderen zijn niet gevonden. Wel de lidmateninschrijving in 1765 in Veen- dam, ze komen dan van 's Hertogenbosch. In 1768 staan ze op de lidmatenlijst van Nieuwe Pekela, waar Albertina in 1771 nog wordt genoemd.

Jacoba Alberthoma, overl. Groningen (breuk) 11-9-1739 (bij Ebbingepoort)

tr. Groningen 10-9-1733 met **Rudolphus Oorsinga**, boekhoudend voogd Geer- truids Gasthuis, overl. Groningen (breuk) 27-11-1776 (Swanestraat). Rudolphus tr. (2) Groningen 8-11-1740 **Alida Wiardi**, dr. van Meindert Wiardi en Catarina van Loonen, overl. Groningen (breuk) 12-11-1805.

Het gezin van Johannes zijn ouders

Albertus Alberthoma (predikant Appingedam 27 mei 1672 – 25 januari 1683, Emden 1683-1693, Groningen 17 december 1693 tot zijn overlijden Groningen 2 no- vember 1720) en **Alagonde Meints**, ged. Groningen 28-11-1650, dr. van Jan Meints, gezworene, en Titia Tammen. Ze trouwen (pr.) Groningen 12-4-1673, tr. Bedum 8-5-1673), en laten hun kinderen dopen in Appingedam:

Albertus, ged. 28-2-1674, jong overl.

Jan, ged. 10-10-1675, jong overleden

Titia, ged. 17-12-1676

Jan, ged. 21-4-1678, komt later voor als Johannes. De hoofdpersoon van dit ver- haal.

Aefje, ged. 21-4-1678, jong overl.

Anna Catharina, ged. 10-12-1679

In Emden wordt op 9-5-1690 **Sicco Gerhardus** gedoopt, predikant, overl. Lettelbert 26-5-1746, tr. Groningen 21-8-1721 met **Henriette Geertruida Alberthoma**, dr. v. Albertus Alberthoma en Geertruida Justina Coegle van Dordmond.

In Groningen (GK) is op 25-9-1694 de doop van **Albertus Thomas**, overl. Gro- ningen 19-8-1709.

Tussen de dopen van 1679 en 1690 zit wel een erg groot gat. Waarschijnlijk zijn er in Emden nog enige kinderen geboren. In 1722, bij de verdeling van het goed van de overleden vader Albertus Alberthoma, is alleen zoon Sicco Gerhardus nog in leven.

De verdeling van landerijen, obligaties, geld en huizen is tussen hem en de voogden en voormond van de kinderen van zijn overleden broer Johannes.

Over de familie Alberthoma is nog niet veel gepubliceerd. Het geslacht bracht twaalf predikanten voort, derhalve komen ze voor in *Sinds de reductie in Stad en Lande van Groningen* van W. Duinkerken. Vier daarvan komen uit het gezin **van Albertus Alberthoma** en **Afrelia Teddenhuizen**, de grootouders van 'onze' Johannes. Naast Albertus zijn zijn broers Thomas (geb. 1631, pred. Ezinge en Groningen, overl. 31-7-1680), Petrus (Pieter) (ged. Groningen 28-1-1649, pred. Termunten) en Engelbertus (pred. Mensingeweer en Appingedam, overl. 15-11-1671) predikant.

Verantwoording en slot

Het artikel is gebaseerd op de *Kerkenraad van Hervormde Gemeente te Groningen*, (1568-1999) toegang 1517, inventarisnummer 4: *Notulen van de kerkeraad*. De andere gegevens komen van www.allegroningers.nl. Met dank aan Henk Hartog.

Voetnoot

- 1 Vertaling: Van (Appinge-)dam, Philosophie, Gratis ter ere van zijn eerwaarde vader, pastor van de kerk te Groningen.

Hondertmark (Groningen)

Petronella J.C. Elema, Groningen

Een familienaam die het hier niet gered heeft... Hondertmark (of Honderdmark). De Groningse stamvader kwam uit "Luitzen in het Waldeckse". Die plaatsnaam is niet eenduidig geïdentificeerd; het vermoeden is, dat het Lützen betreft (PLZ 06686), maar dat ligt (nu) in Sachsen-Anhalt.

In een groot deel van Zuid- en Midden-Nederland trof ik de familienaam in GenLias aan, in alle denkbare vormen: met een t of een d, als Hundert- of Hunderdmark, zelfs met een woordbeeld dat lijkt op Hindertmark. Een mooi vroege Groningse vermelding zien we bij de ondertrouw van Lijsbet Eggen "uut Walcheren" die hier op 12-1-1611 ondertrouwde (een huwelijk is niet genoteerd) met Claes Jans van Groningen, een soldaat. Vreemd genoeg werd Lijsbeth Eggen een dochter genoemd van "zalige Johan Hundertmerck".

De eerstvolgende vermelding in deze contreien was Jacob Honderdmark uit Luitzen. Hij trouwde in Appingedam met een Lopster bruid en kreeg twee zoons. Alleen de oudste ervan bleef leven. Die Jurrien, een wagenmaker te Groningen, kreeg zes kinderen, waarvan drie dochters het tot een huwelijk brachten. Zijn enige zoon bleef echter ongehuwd en zo haalde deze naam de 20^e eeuw niet meer. Toch jammer!

- I. **Jacob Honderd Mark**, van Luitzen in het Waldeckse, burger Appingedam 23-1-1759, overl. na mei 1782, otr./tr. Appingedam 21-3/14-4-1756 **Lisabeth Lippes**, ged. Loppersum 28-7-1726, overl. na mei 1782, dr. van Lippe Aljes en Fennigje Douwes.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Jurrien Hundertmark**, ged. Appingedam 26-1-1757, volgt II.
- 2 **Philippus Hondertmark**, ged. Appingedam 23-1-1760.

- II. **Jurrien Jacobs Hondertmark**, ged. Appingedam 26-1-1757, stel- of wagenmaker, overl. Groningen (Sledemennerstraat T 156, oud 71 jr.) 9-10-1828, tr. 1., otr. Appingedam 5-5, tr. Groningen 24-5-1782 **Anna Geerts Groenewold**, ged. Delfzijl 10-11-1754, overl. Groningen (de vrouw van Jurryn Hondertmark, breuk betaald) 17-1-1798, dr. van Geert Hindriks en Anje Adams, tr. 2. Groningen 13-11-1803 (voor haar Hindrik Groenewold) **Stijntje Vos**, geb. Groningen 1752-53, lidmaat op belijdenis Groningen (Stijntje Vos op de hoek van Zwanestraat) mei 1783, overl. Groningen (oud 58 jr., vrouw van Jurrien Hondertmark) 21-7-1811.

Een zuster van Anna, met name Martje Geerts Groenwolt, trouwde in 1792 met Jan Berents Mulder. Bij hun huwelijkscontract (GrA, RA Fivelingo, inv. no. 478, oud nr. XIV b 1, Schildwolde, 16-4-1792) waren voor de bruid getuige Hindrik Geerts Groenwolt en Janneke Pieters als broer en schoonzuster, alsmede Anna Geerts Groenwolt en Jurjen Hondertmark als zuster en zwager.

Ook toen Jurrien en Anna zelf een huwelijkscontract sloten, was Martje al met een Jan Berends gehuwd! Die akte was van mei 1782, dus tien jaar eerder (GrA, RA Fivelingo, inv. no. 100, Delfzijl, oud nr. XI c 3, fol. 193, 11-5-1782). Voor Jurrien Jacobs Hondertmark verschenen Jacob Hondertmark en Elisabet Philippus als vader en moeder, alsmede Bonno Roseveld verzochte dedigsman. Voor Anna Geerts (zonder familienaam) waren het Jan Hikkes en Anje Adams stiefvader en volle moeder, Jan Beerents en Martje Geerts Groenwold (met familienaam) zwager en zuster, Annigien Jans Hikkes halfzuster, Harm Groenewold en Bauke Derks oom en moei, en ook hier een verzochte dedigsman: Gerrit Hindriks.

Zij kochten van de gevolmachtigde van G. Alberda heer van Dijksterhuis (die dit wegens wanbetaling had overgedragen gekregen van Jacobus Harms Neuterman) voor f 1000 een stelmakerij aan (GrA, RA III x 182, fol. 10vo, 27-12-1782). De koopsom werd voldaan door Willem Olthof, mulder te Ten Post, en diens vrouw Antje Jans. Het bedrijf stond ten W. in de Sledemennerstraat op vrij eigen grond met een open plaats en hof erachter, en een eigen opgang aan de straat naar de bovenkamer, die afzonderlijk verhuurd kon worden. Belendingen waren ten N. de mandelige gang en Willem Gleuns, ten O. de straat, ten Z. Berend Kloppenborgh en ten W. veendrick Westerbaen.

In 1803 trouwde Jurjen voor de tweede keer, en wel met Stijntje Vos. Bij de ondertrouw werd zij vertegenwoordigd door Hindrik Groenewold, de voormond over de voorkinderen en denkelijk identiek aan de in 1792 genoemde Hindrik Geerts Groenwolt. De doop van Stijntje is nog niet geïdentificeerd. Met enige goede wil (en de nodige inlegkunde) kan ze identiek zijn aan Catharina, ged. Groningen 5-1-1753 als dochter van Albertus Vos en Hindrica Ottinga; dan moet Catharina verkeerd zijn genoteerd voor Christina, en deze naam in het dagelijks verkeer zijn aangepast tot Stijntje. Dit laatste gebeurt veel vaker; het eerste is twijfelachtig.

Voor Jurrien kon hertrouwen moesten zijn vier onmondige kinderen worden afgekocht. Over hen werden aangezworen Hindrik Groenewold voormond, Jan Berends en Conraad Krebs voogden (GrA, III hh 5, 7-9-1803) en zij ondertekenden de volgende dag een inventaris (GrA, Weeskamerarchief, inv. no. 1803/28, 8-9-1803). Ook Jurjen Hondertmark zelf zette een keurige handtekening. Er was een stelmakerij t.w.v. inmiddels f 1800, waarover Willem Olthof nog f 700 te vorderen had. De netto profijtelijke staat bedroeg bijna f 1150.

Het gezin bleek zeer honkvast. De in 1782 aangeschafte stelmakerij bleef bijna een eeuw lang hun basis: in de 19^e eeuw was het adres Sledemennerstraat 154. Antje en Geertje, de beide jongste dochters, gingen het huis uit. Elizabeth bleef met haar

broer Jacob samenwonen. Zij trouwde met een jongere collega van haar broer, die bij hen introk en (zeker vanaf 1850) de bedrijfsvoering overnam. Jacob overleed in 1852, Elizabeth in juni 1874; een jaar later vertrok Berend Borcherts naar Delfzijl. Uiteindelijk zijn er geen nazaten overgebleven, behalve één kleinzoon in Delfzijl: Luije Schuitema (1830-1905). Hij was tweemaal gehuwd en had kinderen.

Uit het eerste huwelijk:

- 1 **Jacob Hondertmark**, ged. Groningen A.K. 7-9-1783 (Sledemennerstraat), stelmaker en wagenmaker, overl. Groningen (Sledemennerstraat T 54, ongehuwd, oud bijna 69 jr.) 3-9-1852.
- 2 **Elizabeth Hondertmark**, ged. Groningen A.K. 20-11-1785 (Sledemennerstraat), jong overl.
- 3 **Elizabeth Hondertmark**, ged. Groningen A.K. 22-11-1786 (Sledemennerstraat), jong overl.
- 4 **Elijzabeth Hondertmark**, ged. Groningen A.K. 4-3-1789 (Sledemennerstraat), overl. Groningen (oud 85 jr.) 11-6-1874, tr. Groningen 4-5-1837 **Berend Borcherts**, geb. "Boen", ged. Bunde (Dld., Ev.Luth.) 12-11/ 16-11-1800, wagenmaker, overl. Delfzijl (oud 78 jr.) 30-10-1878, zn. van Borchert Christiaans, landgebruiker, en Hiske Berends. Zij hadden geen kinderen.
- 5 **Geertje Hondertmark**, ged. Groningen (onder patroniem) A.K. 1-6-1791 (Sledemennerstraat), overl. Delfzijl (oud 50 jr., nalatende 1 minderjarige zoon) 22-9-1842, tr. Groningen 22-5-1828 **Jan Lues Schuitema**, geb./ged. Delfzijl 21-11/2-12-1792, grutter, overl. Delfzijl (oud 67 jr.) 7-1-1860, zn. van Luije Hindriks, schuitenvoerder, en Annegien Jans.

Uit dit huwelijk:

- a **Luije Schuitema**, geb. Delfzijl 19-2-1830, grutter, koopman, overl. Delfzijl (oud 75 jr.) 23-3-1905, tr. 1. Delfzijl 12-5-1854 **Jantje Jager**, tr. 2. Delfzijl 20-12-1861 **Trijntje Huizinga**.
- 6 **Antje Hondertmark**, ged. Groningen A.K. 9-6-1797 (Sledemennerstraat), dienstmaagd, overl. Groningen (Havenstraat L 56, oud bijna 54 jr.) 28-2-1851, tr. Groningen 23-5-1833 **Jan Kremer**, ged. Uithuizen 20-9-1795, adjunct-commies, rijksklerk, overl. Groningen (Rademarkt R 276, oud 69 jr.) 6-11-1864, zn. van Jogchum Jans Kremer, boekhouder, en Aaltje Obbens; hij was achtereenvolgens gehuwd met Helena Verschuur, Epke Verschuur, Antje Hondertmark en Jantjen Tars.

In 1830 was Antje dienstmaagd bij de hoogbejaarde leedaanzegger Jan Schuiling aan het Kattenhage. Bij de volkstelling van 1850 woonde het gezin Havenstraat 56; toen Antje in 1851 overleed, was dat aan de Rademarkt.

Uit dit huwelijk:

- a **Jochum Kremer**, geb. Assen 24-4-1834, volgens verklaring van de vader (vermeld in het bevolkingsregister 1850-1860) op zee overleden.
- b **Anna Elizabeth Kremer**, geb. Assen 27-9-1836, overl. Groningen (oud 15 jr.) 29-11-1851.
- c **Levenloze zoon**, geb. Assen 17-12-1839.

Hoe kwamen de Van Heel's naar Groningen?

mr. Caspar van Heel, Hatterm

Inleiding

Dit jaar wordt in de genealogische wereld stilgestaan bij de 200e verjaardag van de burgerlijke stand. Maar de invoering van de Burgerlijke Stand hoorde bij de invoering van de Franse wetgeving en de invoering van de Franse wetgeving was weer het gevolg van de inlijving van ons land bij het Franse keizerrijk van Napoleon Bonaparte. In Frankrijk was de *état civil* al in 1792 ingevoerd, eigenlijk al in de zestiende eeuw, maar in 1792, net als nu bij ons, kwam de Burgerlijke Stand voor de exclusieve verantwoordelijkheid van de burgerlijke gemeenten. De invoering van de Franse wetgeving was voor de Groningse tak van mijn familie heel bepalend.

Leest u hierna hoe dat zo kwam.

Mijn betovergrootouders zijn alle 16 geboren, getrouwd en overleden in de provincie Groningen of het aangrenzende Veenkoloniale Drenthe. Ik ben dus – zou je kunnen zeggen – een echte Groninger. Toch word ik niet meer als zodanig herkend. Ik ben dan ook al ruim 40 jaar buiten Groningen woonachtig en voorlopig niet van plan terug te komen. Die ene betovergrootvader, wiens naam ik draag, voor- en achternaam, geboren in Midwolda met een (O) er achter, was absoluut geen Groninger; zijn beide ouders waren geboren in 's-Gravenhage, samen getrouwd in Amsterdam en, nou ja, overleden in de stad. Maar waarom werd hij dan geboren in Midwolda? Was dat wel de bedoeling? Wat was er gebeurd, dat zijn wieg niet in Holland stond?

Voorgeschiedenis

De familie Van Heel ontleent de naam aan de plaats Hedel. Een paar kilometer noordelijk van Hedel duikt de naam in 1681 voor het eerst op in Zaltbommel als Jan Govertsz. van Heel een kind laat dopen in de Grote Kerk van Bommel, van welke kerk hij in 1704 aanneemt het leien dak te repareren.

Zijn kleinzoon wordt bakker in Zaltbommel, maar overlijdt relatief jong, waardoor zijn kinderen in het burgerweeshuis terecht komen en zoon Otto (1732-1798) daarna zijn geluk in Den Haag zoekt. Ook hij wordt daar bakker, verwerft het burgerrecht en sluit een goed huwelijk.

Zijn oudste zoon noemt hij naar zijn beide schoonouders: Caspar en Johanna. Dat wordt dus Caspar Johannes (1764-1826). Van Otto's 11 kinderen worden 4 zonen en 2 dochters volwassen. Zoon Cornelis (1777-1852) volgt een geheel andere carrière.

De rekenkamer

De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden had een generaliteitsrekenkamer in Den Haag, opgericht in 1608 en zetelend aan het Binnenhof. Die rekenkamer deed wat de rekenkamer nog steeds doet: financiën controleren. De rekenkamer van de Verenigde Nederlanden bestond uit 14 rekenmeesters, elke provincie benoemde er dus twee. Deze regenten werden ondersteund door twee secretarissen, een aantal klerken, twee kamerbewaarders en nog wat bodes.

Cornelis van Heel werd in 1795 – op 18-jarige leeftijd – aangesteld tot kamerbewaarder van de Generaliteitsrekenkamer. Zijn taak bestond daaruit zich de hele dag ter beschikking te houden van de rekenmeesters en de secretarissen om exploten te executeren en andere opdrachten uit te voeren en daarvan verslag uit te brengen, alles onder de verplichting tot geheimhouding.

Het moment waarop Cornelis benoemd werd tot kamerbewaarder was cruciaal: vlak na de Bataafse revolutie. Toen in 1796 alle ambtenaren van de rekenkamer een

nieuwe eed van trouw aan de Nationale Vergadering en tegen het herstel van het stadhouderschap moesten afleggen, weigerden de meesten, slechts één klerk en onze Cornelis tekenden deze verklaring. Wie weigerde werd ontslagen.

In die Bataafs-Franse tijd veranderde er veel en regelmatig. In 1799 werd de Generaliteitsrekenkamer vervangen door Commissarissen der Nationale Rekening, in 1802 door de Nationale Rekenkamer, in 1809 door het Hof van Rekeningen van het koninkrijk Holland en in 1811 werd de financiële controle overgenomen door het in Parijs gevestigde Cour des Comptes van het keizerrijk van Napoleon. Maar in het voormalige koninkrijk Holland functioneerde van 1811 tot 1813 een "Commissie vervangende het Hof van Rekeningen" om de achterstallige zaken af te ronden. Uiteindelijk zou in 1814 de Algemene Rekenkamer van het nieuwe koninkrijk der Nederlanden ontstaan. Ondertussen verhuisde de rekenkamer in 1808 naar Utrecht en nog in het zelfde jaar naar Amsterdam.

Maar wat er ook veranderde, de kamerbewaarder Cornelis van Heel bleef in dienst. Dat er een eind aan zijn carrière als kamerbewaarder kwam, had niet zozeer te maken met alle politieke en administratieve veranderingen, maar met zijn privéomstandigheden.

Huwelijken in Den Haag

Kort na zijn aanstelling bij de rekenkamer was hij op 8 mei 1796 in het Haagse stadhuis getrouwd met de drie jaar oudere Johanna Jacoba Valk, gedoopt op 16 januari 1774 in de Grote Kerk als dochter van Adrianus en Catharina Hagen.

Toen zijn vrouw op 9 september 1806 in de Kloosterkerk werd begraven, hadden ze geen kinderen gekregen. Cornelis bleef als weduwnaar alleen achter.

Zijn oudste broer Caspar Johannes was in 1809 zelfs al voor de derde keer weduwnaar, maar had uit die eerste drie huwelijken wel vijf kinderen gekregen, waarvan er op dat moment nog drie in leven waren. Zijn toen oudste dochter Henriette Maria van Heel was op 2 juli 1789 geboren uit zijn tweede huwelijk met Maria Geaussent (1764-1791). Toen zij in 1807 belijdenis deed woonde zij in Den Haag niet meer thuis, maar achter de Kloosterkerk en in 1810 was zij ondergebracht in het Walenweeshuis in Amsterdam. Haar moeder stamde uit een Haags hugenotengeslacht.

Weer een huwelijk, nu in Amsterdam

Ik weet niet of de kamerbewaarder Cornelis van Heel met de rekenkamer meeverhuisde naar Utrecht, maar wel dat ook hij naar Amsterdam kwam. Hij vestigde zich aan de Snoekjesgracht vlak bij de Nieuwmarkt en de Kromboomsloot. Zijn nichtje Henriette Maria kwam dus terecht in het Hospice Wallon aan de Prinsengracht hoek Vijzelgracht. Oom Cornelis werd haar voogd.

Ik weet niet of de pupil naar Amsterdam kwam omdat de voogd daar al woonde, of dat Cornelis haar voogd werd omdat ze allebei in Amsterdam woonden, hoe dan ook, het klikte tussen deze beide mensen. Zij, een verweesd meisje van 21 lentes, in die tijd nog minderjarig, hij een weduwnaar van 33 jaar, maar wel haar oom en voogd. Het klikte zodanig dat zij zwanger raakte. Er moest getrouwd worden. Dat ging echter niet gemakkelijk.

Kort tevoren, in 1809, had Lodewijk Napoleon, koning van Holland het *Wetboek Napoleon ingerigt voor het koninkrijk Holland* uitgevaardigd met in artikel 105 de volgende bepaling:

Oom en nicht, moei en neef, van heelen of halven bedde, het zij door wettige, het zij door onwettige geboorte, het zij door aanhuwelijken, als zoodanig aan elkanderen bestaande, mogen niet met elkander trouwen.

Maar gelukkig was in het volgende artikel bepaald:

De Koning verleent nogtans, daartoe redenen vindende, dispensatie van het gestatueerde bij het laatstvoorgaande artikel, voor zoo verre daarbij echtverbindingen van nabestaanden bij aanhuwelyking verboden zijn.

Bovendien was in artikel 108 bepaald:

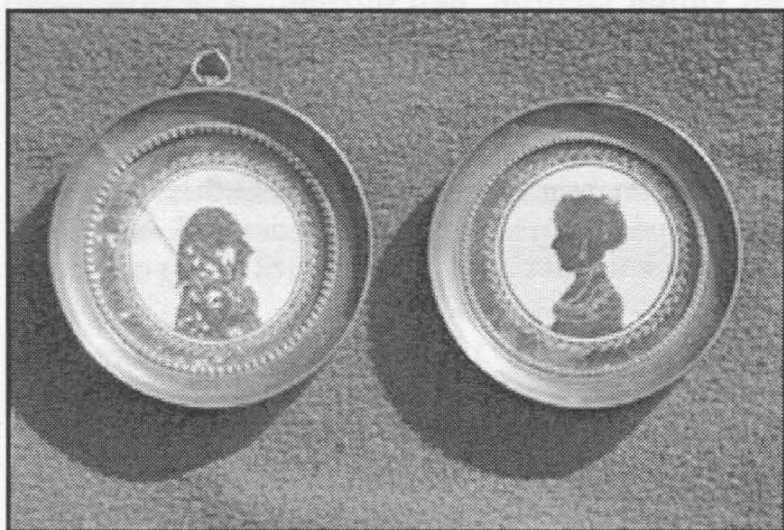
Een voogd of curator, of iemand van des voogds of curators kinderen mag niet trouwen met den geen, die onder deszelfs voogdij of curatele staat, of gestaan heeft, ten zij vooraf door den voogd of curator, ten overstaan van den regter, rekening en verantwoording zal zijn gedaan.

Onverwijd verzochten Cornelis en zijn nicht Henriette Maria daarom aan de koning dispensatie van artikel 105 van het Wetboek Napoleon. Maar nog voordat zijne majesteit een beslissing had kunnen nemen werd ons land ingelijfd bij het keizerrijk van zijn broer. En dus werd het verzoek doorgestuurd naar Parijs en dus was de code Napoléon van kracht op hun dispensatieverzoek.

In deze *code civil des français* stonden vrijwel de zelfde bepalingen als in het Hollandse wetboek, nu in de artikelen 163 en 164. De Franse minister van justitie, de hertog van Massa, schreef op 10 april 1811 een rapport aan de keizer naar aanleiding van een viertal verzoeken: 1. van Jean Baptiste Patisseau uit Loché (departement d'Indre et Loire), met zijn 17 jaren te jong om te mogen trouwen met de 26-jarige Jeanne Prieur, 2. van Pierre Antoine Vincent Astraldo uit La Coste (departement de Montenegro), ook 17 jaar oud, die wilde trouwen met Brigitte Catherine Armelio, 23 jaar oud, 3. van Sicaire Beaudoin uit Madrid (departement de la Dordogne) met zijn nicht Marie Arnaud en 4. van Corneille van Heel uit Amsterdam (departement du Zuyderzée) en zijn nicht Henriette Marie van Heel. Alle vier de vrouwen waren blijkens het rapport van de minister van justitie "enceinte", zwanger. Dit was een reden (Holland) of zelfs een cause grave (Frankrijk) om toch deze vier huwelijken toe te staan. Wat de keizer dan ook deed op 12 april 1812 in het paleis der Tuilerieën.

In dit keizerlijk decreet bepaalde Napoleon dat de minister van justitie voor de uitvoering van het decreet moest zorg dragen, wat hij onmiddellijk deed door een extract uit het decreet naar Amsterdam te sturen, ondertekend door de hertog van Bassano, "ministre, secrétaire d'état". Dit extract bevindt zich bij de huwelijksbijlagen bij het op 12 mei 1811 voor de burgerlijke stand te Amsterdam voltrokken huwelijk (ondertrouw al-

daar op 26 april). Inmiddels was het kind waarvan de bruid zwanger was volgens het rapport van de minister van justitie van 10 april 1811, al op 29 maart 1811 in Amsterdam geboren, een meisje, Cornelia Maria, dat als buitenechtelijk kind dus de familienaam van de moeder kreeg. Een van die zeldzame gevallen, dat de erkenning bij het huwelijk geen verandering in de familienaam met zich mee bracht. Op 5 mei 1811 werd het meisje in de Amstelkerk gedoopt.

Miniatuurportretjes van Cornelis van Heel (1777-1852) en zijn nicht Henriette Maria van Heel (1789-1852).

Weggepromoveerd ?

Natuurlijk was Cornelis van Heel in Amsterdam niet langer handhaafbaar. Hij had als oom en voogd een misstap begaan, weliswaar bij keizerlijk decreet gerepareerd, maar toch. Het was beter voor zijn verdere loopbaan zijn heil elders te zoeken.

Door de invoering van de Franse wetgeving werd ook ons land naar Frans model ingedeeld in departementen, arrondissementen, kantons en als kleinste bestuurlijke eenheid de gemeenten. Evenals in Frankrijk werden bij ons de gemeenten bestuurd door een maire, een adjunct maire, twee assessoren (of wethouders in de steden) en een conseil municipal. De hoofdbambtenaren waren een gemeentesecretaris en een gemeenteontvanger. In elke gemeente moest dus een gemeenteontvanger komen.

Omdat Cornelis van Heel al 16 jaar comptabele ervaring had bij de rekenkamer, was hij dus wel geschikt om ergens gemeenteontvanger te worden, maar waarom dat nou helemaal Midwolda in het Oldambt moest worden, begrijpen we na dit verhaal iets beter. Het is voor mij de vraag of hij ooit eerder van Midwolda had gehoord.

Aanvankelijk vestigde het jonge echtpaar zich in Scheemda, huis 29, waar op 23 juli 1812 Johannes Casparus werd geboren, die in het zelfde huis overleed op 27 december van het zelfde jaar, maar zeker vanaf 1 augustus 1813 woonden ze in Midwolda, huis 178. Cornelis was tegelijk rijksontvanger der directe belastingen en accijnsen in Midwolda. In deze functie werd hij in 1837 opgevolgd door jhr.mr. Scato Trip. Tot 1844 bleef hij gemeenteontvanger, waarna Simon Hindriks Kiel deze functie in Midwolda overnam.

Na zijn pensionering vestigden Cornelis en Henriette Maria zich in de stad, in de Pelsterstraat, huis F 68. Hier overleden de echtelieden kort na elkaar, op 1 en 12 juni 1852. Ze werden begraven op de Zuiderbegraafplaats, waar hun graf niet meer terug te vinden is.

Familienamen: van Klöne naar Kluin en Klune

Henderika A. Suerink-Klöne, Raalte

In ca. 1803 komt het echtpaar **Johann Hermann Klöne** en **Catharina Maria Eilermann** met hun vijf kinderen vanuit Gehrde, een dorpje ten noorden van Osnabrück, naar Nederland. Zij vestigen zich in het Groningse Zuidbroek.

De kinderen zijn: **Johann Heinrich**, geboren 25 april 1791, **Catharina Marie**, geboren 5 december 1792, **Catharina Adelheit**, geboren 30 december 1794, **Maria Adelheit**, geboren 20 april 1801, en **Johann Gerhard** geboren 23 november 1803. Alle kinderen worden in Gehrde geboren en daar in de Evangelisch-Lutherse Kerk gedoopt. Twee zoontjes zijn een paar jaar vóór hun vertrek naar Nederland, kort na elkaar en zeer jong, overleden. In Zuidbroek wordt op 24 augustus 1808 nog een dochter, **Anna**, geboren.

Catharina Maria Eilermann overlijdt te Zuidbroek op 18 december 1826, 60 jaar oud. Na het overlijden van zijn vrouw keert Johann Hermann Klöne terug naar Duitsland en vestigt zich te Lingen. Wanneer en waar hij is overleden is niet bekend.

De drie oudste dochters

De drie oudste dochters van Johann Hermann en Catharina Maria trouwen alle drie. **Catharina Marie** trouwt op 21 mei 1819 te Scheemda met Geert Hindriks Bult, geboren Nieuwolda 1 oktober 1794, overleden Nieuw-Scheemda 14 januari 1867, zoon

van Hindrik Geerts Bult en Harmke Harms Hensing.

Zij wordt in diverse aktes behalve *Klöne*, ook *Klone*, *Klune*, *Kleine*, *Kluin* en zelfs *Pluin* genoemd. Met haar voornamen is ook nog al eens gesjoemeld: in plaats van Marie of Maria staat er soms Margaretha of Margrietha.

Zij overlijdt te Nieuw-Scheemda op 9 januari 1860.

Catharina Adelheit trouwt op 4 mei 1816 te Termunten met Jan Garbrands Smith, geboren Woldendorp 7 juni 1795, aldaar overleden 4 juli 1856, zoon van Garbrant Jans Smith en Klare Hiltjes.

Zij staat in de Nederlandse aktes nergens met de naam *Klöne* genoemd en ook haar voornamen worden niet vermeld; ze staat beschreven als Aaltje Harms, Aaltje Harms *Kleun* of *Klein*. Zij overlijdt te Woldendorp op 7 oktober 1868.

De zoektocht naar haar heb ik beschreven in *Roots@Groningen* 2009, jrg. 16 no. 2.

Maria Adelheit trouwt op 7 december 1832 te Sappemeer met Hendrik Jager, geboren Kleinemeer 14 april 1808, overleden Sappemeer 28 september 1849, zoon van Aaldrik Hendriks Jager en Marijke Jans. Na het overlijden van Hendrik trouwt ze op 30 april 1852 te Sappemeer met Kars Frederiks Wormnest, geboren Sappemeer 11 april 1802, aldaar overleden 8 april 1862, zoon van Frederik Jans Wormnest en Jantje Kars Hidding.

Zij komt in de aktes meestal voor met de achternaam *Kloene*, soms is het *Kleun*. Zij overlijdt te Sappemeer op 11 april 1868.

De zoon Johann Heinrich

De naamsveranderingen van **Klöne** naar **Kluin** en **Klune** doen zich voor bij de zonen Johann Heinrich en Johann Gerhard.

In de huwelijksakte van 10 oktober 1818, als **Johann Heinrich Klöne** te Nieuwolda trouwt met Lummechien Rijkels Prins, geboren Noordbroek 14 november 1795, overleden Siddeburen 10 september 1827, dochter van Rijkel Hindriks Prins en Foegien Hindriks Lubberts, wordt hij **Hindrik Harms Kleun** genoemd. Zijn vader wordt in deze akte eveneens *Kleun* genoemd. Zowel bruidegom als bruid verklaren niet te kunnen schrijven en tekenen met een kruisje.

Het paar krijgt vijf kinderen, drie zonen en twee dochters.

Het oudste kind **Harm**, wordt geboren te Nieuwolda op 5 december 1818. De ambtenaar van de Burgerlijke Stand noteert de achternaam zoals hij het verstaat: *Kleun*. Ook als Harm trouwt, eerst met Antje Schröder en later met Jeltina de Vries, wordt hij in de huwelijksaktes *Kleun* genoemd. Ook Harm verklaart niet te kunnen schrijven. Zij kinderen Geessien, Hendrik en Grietje krijgen allemaal bij hun geboorte de naam *Kleun*. Hendrik, de enige die de naam door had kunnen geven, emigreert op 34-jarige leeftijd en ongehuwd naar Noord-Amerika. Onder welke naam hij daar door het leven is gegaan is niet bekend.

Het tweede kind, **Foegchien**, geboren te Slochteren 10 september 1820, wordt ingeschreven met de naam *Klein*. Als ze op 31 augustus 1844 trouwt met Harm Klaassens Hammenga, wordt haar achternaam opgegeven als *Kluin*, als vader wordt Hendrik Harms *Kluin* opgegeven, met als aantekening dat hij ook wel Hendriks Harms *Klein* wordt genoemd, en moeder Lummechien wordt ook wel Lammechien genoemd. Ook bij haar tweede huwelijk, met Remmert Johannes Reinigert, wordt Foegchien *Kluin* genoemd. Ook hier de aantekening dat de vader ook wel *Klein* wordt genoemd.

Het derde kind van Johann Heinrich en Lummechien, **Rikelt**, soms ook geschreven als Riekelt of Rikel, wordt geboren te Siddeburen op 26 december 1822. Hij krijgt de achternaam *Kluin*. Ook in zijn huwelijksakte, Ten Boer 4 december 1851, met Aaffien

de Vries wordt hij *Kluin* genoemd, evenals in zijn overlijdensakte te Toornwerd op 2 maart 1905. Ook al zijn kinderen krijgen de achternaam *Kluin*.

Het vierde kind van Johann Heinrich en Lummechien, **Maria**, wordt geboren te Siddeburen op 30 augustus 1824. Zij overlijdt ongehuwd te Slochteren op 1 oktober 1883 en heeft steeds de naam *Kluin* gehad.

Het vijfde kind en tweede zoon, **Hindrik**, wordt geboren te Siddeburen op 6 oktober 1826. Hij krijgt de achternaam *Kluin*. Ook in zijn huwelijksakte, Scheemda 26 juli 1851, met Elssijn Pape, wordt hij *Kluin* genoemd, evenals in zijn overlijdensakte, Scheemda, 10 februari 1856. Zijn zoon en enig kind Hindrik, krijgt ook de achternaam *Kluin*. In de overlijdensakte van Lummechien wordt Johann Heinrich weer Hindrik Harms *Kluin* genoemd, hij geeft opnieuw aan niet te kunnen schrijven.

Johann Heinrich wordt in het doopbewijs, dat ter gelegenheid van zijn tweede huwelijk uit Duitsland naar Nederland werd gestuurd, *Kloene* genoemd. Hij trouwt op 6 juni 1833 te Noordbroek met Arendje Reinders Glas, geboren Borgercompagnie (gemeente Zuidbroek), 29 december 1799, overleden Zuidbroek 17 februari 1867, dochter van Reinder Jakobs Glas en Etjen Tjapkes Koning. Ook zijn vader wordt in deze akte *Kloene* genoemd. Bruidegom en bruid verklaren beiden niet te kunnen schrijven.

Als later hun vóór hun huwelijk geboren zoon **Reinder** wil trouwen, wordt zijn vader in de wettigingsakte van 7 augustus 1857 Hindrik Harms *Kluin* genoemd en ook Reinder gaat dan verder door het leven met de naam *Kluin*.

Hindrik Harms *Kluin* en Arendje Reinders Glas krijgen behalve hun zoon Reinder nog vijf kinderen: twee jongens en drie meisjes, waarvan één levenloos geboren wordt, Noordbroek 23 oktober 1835.

De tweede zoon, **Geert**, geboren Noordbroek 18 februari 1833 wordt slechts 8 jaar, hij overlijdt Noordbroek 6 mei 1841. Zowel in zijn geboorte- als in zijn overlijdensakte wordt de vader Hindrik Harms *Kluin* genoemd, zodat ook Geert de naam *Kluin* meekreeg.

Geert heeft een tweelingzusje, **Fenje**. Ook zij wordt in de geboorteakte, de huwelijksakte, Muntendam 22 september 1887 met Pieter Roelfs Molema, en in haar overlijdensakte, Muntendam 20 november 1902, steeds met de achternaam *Kluin* aangeduid. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren. Als ze wegens diefstal een gevangenisstraf krijgt opgelegd, staat ze in het register van de strafgevangenis te Groningen als Fenna *Kluun* geregistreerd. Fenje leeft vóór haar huwelijk met Pieter Roelfs Molema samen met Jan Mulder. Uit deze verhouding worden vijf kinderen geboren. Drie ervan krijgen de naam *Kluun* en de andere twee *Kluin*.

De derde zoon van Hindrik Harms en Arendje, **Jakob**, geboren Noordbroek 18 november 1838 krijgt de naam *Kluin*. Ook in de huwelijksakte, Noordbroek 10 juni 1865 met Aaltje Buurke, en in zijn overlijdensakte, Slochteren 17 december 1911 is zijn achternaam *Kluin*. Ook de kinderen van Jakob krijgen de naam *Kluin*.

Het derde dochtertje van Hindrik Harms en Arendje, **Ettje**, geboren Noordbroek 21 augustus 1841, wordt ook *Kluin* genoemd. Ook in haar huwelijksakte Nieuwolda 16 mei 1868, met Hendrik Brust, en in haar overlijdensakte, Nieuwolda 13 november 1911 heet ze *Kluin*.

Bij de aangifte van de geboorte van zijn kinderen, zowel uit zijn eerste, als uit zijn tweede huwelijk, en ook bij de huwelijken van de kinderen, verklaart Hindrik Harms *Kluin* steeds niet te kunnen schrijven, soms tekent hij met een kruisje in plaats van met zijn naam.

Hoewel Johann Heinrich Klöne, in Nederland meestal bekend onder de naam Hindrik Harms *Kluin*, bij diverse gelegenheden anders is genoemd: *Kloene*, *Kleun*, *Klein*, blijft

uiteindelijk de naam *Kluin* kleven.

Omdat hij niet kon schrijven en waarschijnlijk ook niet kon lezen, kon hij bij diverse gelegenheden ook niet controleren of de ambtenaren van de Burgerlijke Stand zijn naam juist noteerden. Johann Heinrich zal de achternaam *Klöne* waarschijnlijk wat kortaf uitgesproken hebben als *Kleun*, en mede door zijn Duits-Gronings accent heeft dat bij de ambtenaren als *Kluin* geklonken. Per slot van rekening was *Kluin* in Groningen een bekende naam.

En zo ontstonden er door de twee huwelijken van Johann Heinrich Klöne, alias Hendrik Harms *Kluin*, twee nieuwe geslachten *Kluin*.

De zoon Johann Gerhard

De jongste broer van Johann Heinrich Klöne wordt in Duitsland gedoopt met de naam **Johann Gerhard**.

Als hij op 27 juni 1835 te Ten Boer wil trouwen met Jantje Luddes Havinga, geboren Thesinge 23 juli 1807, dochter van Ludde Izebrands Havinga en Trientje Jans Vredevoogd, woont zijn vader Johann Hermann Klöne weer in Duitsland, in Lingen. In het Duitse document waarin deze toestemming geeft voor het huwelijk van zijn zoon, wordt de naam Klöne als *Kloene* geschreven, en met deze naam wordt Johann Gerhard ook in de huwelijksakte vermeld.

In het certificaat van de Nationale Militie wordt hij aangeduid als Geert Harms Kleune en wanneer hij door de rechtbank in Groningen wegens diefstal wordt veroordeeld, staat hij in het register van het Huis van Arrest te boek als Geert *Kluin*. In de akte van overlijden staat hij beschreven als Johannes *Kleun*.

Johann Gerhard Klöne of Geert Harms Kloene en Jantje Luddes Havinga krijgen zeven kinderen: vier zonen en drie dochters. Eén van de dochtertjes komt levenloos ter wereld, Thesinge 10 juni 1839.

Het tweede meisje, **Trientje**, wordt maar anderhalf jaar, geboren Thesinge 23 oktober 1845, aldaar overleden 27 april 1847. In haar geboorteakte wordt ze *Kleune* genoemd en in haar overlijdensakte *Kloene*.

Ook het derde dochtertje, **Catharina Maria**, leeft maar kort. Zij wordt geboren te Groningen op 2 februari 1849 en overlijdt aldaar op 18 oktober 1855. Zowel in haar geboorteakte als in haar overlijdensakte wordt ze *Kleun* genoemd.

De eerste zoon van Geert Harms en Jantje Luddes, is **Ludde**. Hij wordt in dit artikel als laatste beschreven.

De tweede zoon, is **Harm**, geboren Thesinge 7 december 1836. In zijn geboorteakte wordt hij *Kloene* genoemd, maar als hij als zestienjarige wegens diefstal wordt veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf, die hij in Rotterdam uitzit, wordt hij Harm *Kluin* genoemd. Ook wanneer hij later tot twee maal toe wegens bedelarij tot Veenhuizen wordt veroordeeld (één maal voor zeven maanden en één maal voor een jaar en vier maanden), is zijn naam weer Harm *Kluin*. Waar hij na zijn laatste ontslag uit Veenhuizen op 6 april 1878 is gebleven en waar en wanneer hij is overleden, is niet bekend.

Het derde zoontje, **Hindrik**, geboren Thesinge 6 augustus 1840 en daar op 24 november 1841 overleden, wordt bij de geboorte aangegeven onder de naam *Kloene*, maar bij zijn overlijden is de naam *Kloen*.

Het vierde zoontje, ook **Hindrik** genaamd, geboren Thesinge 25 augustus 1842, overleden Groningen 28 november 1925, wordt bij de geboorte ingeschreven als *Kloene*. In de loop der jaren wordt hij enkele malen wegens 'het zich in kennelijken staat van dronkenschap op den openbaren weg bevinden' tot een korte gevangenisstraf veroordeeld. Daarbij wordt hij afwisselend Hendrik *Kluin* – hij ondertekent met

H. *Kleune* –, Hendrik *Kloene* – hij ondertekent met H. *Kloene* – genoemd, en één keer geeft hij op niet te kunnen schrijven. In zijn overlijdensakte wordt hij weer Hendrik *Kloene* genoemd. Hij is ongehuwd gebleven.

De oudste zoon van Johann Gerhard Klöne en Jantje Luddes Havinga, **Ludde**, geboren Thesinge 26 september 1835, wordt in de geboorteakte ingeschreven met de naam *Kloene*.

Als jongen van zeventien jaar wordt hij wegens diefstal tot drie maanden cel veroordeeld, daarbij wordt hij *Lute Kluin* genoemd en in het certificaat van de Nationale Militie staat hij als *Ludde Klune* beschreven.

Evenals zijn broer Harm wordt ook Ludde enkele malen wegens bedelarij veroordeeld tot een verblijf in het bedelaarsgesticht in Veenhuizen. Daarbij staat hij geboekt als *Ludde Kluun*.

Als hij op 29 augustus 1875 in Groningen trouwt met Alida Overspiegel, staat hij in de huwelijksakte als *Ludde Klune* vermeld. Tijdens zijn huwelijk wordt hij enkele malen veroordeeld wegens het zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg bevinden en een enkele keer wegens inbraak. Daarbij staat hij afwisselend te boek als *Kluin*, *Klune* of *Kloene*; hij ondertekent zoals hij in het document wordt genoemd. Bij zijn overlijden op 21 april 1886 wordt hij weer *Ludde Klune* genoemd.

Alida Overspiegel heeft, als zij met *Ludde Klune* trouwt, al een zoontje: **Johannes Adrianus**, geboren Groningen 27 januari 1872. Bij het huwelijk van zijn moeder met *Ludde* krijgt hij de achternaam *Klune*.

Ludde en Alida krijgen nog een dochttertje, **Jantje**, geboren Groningen 27 maart 1876. Zij wordt in haar geboorteakte *Klune* genoemd en gaat als zodanig verder door het leven.

Ludde Klune geeft aan Alida's zoontje Johannes Adrianus de naam *Klune* door. Johannes Adrianus op zijn beurt krijgt acht kinderen, waarvan drie zonen allen de naam *Klune* hebben doorgegeven.

En zo ontstond uit de naam *Klöne*, via *Kloene*, *Kloen*, *Kleune*, *Kluin* en *Kluun* uiteindelijk het geslacht *Klune*.

De jongste dochter Anna

De jongste dochter van het echtpaar Johann Hermann Klöne en Catharina Maria Eilermann, **Anna**, is de enige van de kinderen die in Nederland is geboren, in Zuidbroek op 24 augustus 1808.

Als ze omstreeks 25 jaar is, gaat ze samenwonen met haar geliefde Friederich Ludwig Coldewey, geboren Verden, Duitsland, 21 oktober 1802, zoon van Joachim Coldewey en Johanne Georgine Ernestine Hörmann.

Friederich Ludwig was uit het Duitse leger gedeserteerd en naar Nederland gevlucht. Als hij met Anna had willen trouwen, dan had hij zijn geboortebewijs uit Duitsland moeten laten komen en zou dan gearresteerd en berecht kunnen worden. Zijn leven in Nederland moet hij zonder 'papieren' en als statenloze doorbrengen.

In hun 'vrije huwelijk', zo zal men hun samenleven waarschijnlijk hebben genoemd, krijgen Anna en Friederich Ludwig zes kinderen: drie meisjes en drie jongens, waarvan één levenloos ter wereld komt te Sappemeer op 15 september 1843. In de overlijdensakte van dit kind wordt de achternaam van Anna als *Kleune* gespeld.

Het eerste kind en de oudste dochter van Anna en Friederich Ludwig, is **Sophia Juliana**, geboren Martenshoek 2 maart 1834. De geboorte wordt aangegeven door Albertje Jogchums Visser, misschien een buurvrouw? Anna's achternaam wordt in de geboorteakte *Klöne* genoemd. Sophia Juliana krijgt dus de achternaam *Klöne*. Ze

trouwt te Hoogezand op 29 mei 1857 met Kasper Hindriks Scholtens. In de overlijdensakte van haar echtgenoot wordt ze Juliana Koldewey genoemd. Ze overlijdt te Sappemeer op 12 januari 1908. Zowel in haar huwelijksakte als in haar overlijdensakte is de naam weer Klöne.

De tweede dochter, **Maria Hermina**, wordt geboren te Sappemeer, 23 november 1835. Friederich Ludwig geeft zijn dochter zelf aan als 'geboren uit hem en zijne huishoudster Anna Kleune'. Desondanks gaat Maria Hermina verder door het leven met de achternaam *Coldewey* en niet, zoals te verwachten was, met de naam *Kleune*. Op 3 december 1859 trouwt ze te Sappemeer met Berend Pestman. Maria Hermina overlijdt op 16 november 1907 in het Academisch Ziekenhuis te Groningen. Zowel in haar huwelijksakte, in de overlijdensakte van haar echtgenoot, als in haar eigen overlijdensakte is haar achternaam Coldewey.

De derde dochter is **Cornelia Frederika**, geboren Sappemeer 13 september 1845 en aldaar overleden op 4 oktober 1851. Haar geboorte wordt weer door Friederich Ludwig aangegeven. Nu wordt in de geboorteakte niet vermeld dat hij de vader is en ook niet dat Anna zijn huishoudster is, alleen dat hij bij de geboorte aanwezig was. Anna's achternaam wordt nu gespeld als *Klöene*. Ook in de overlijdensakte van het meisje wordt de naam op deze manier vermeld.

De eerste zoon van Friederich Ludwig en Anna, **Georg Ernst**, wordt geboren te Tripscompagnie (gemeente Muntendam) op 12 juli 1838. Friederich Ludwig, in deze geboorteakte met de vernederlandste namen Frederik Lodewijk genoemd, doet zelf aangifte en verklaart dat de moeder Anna Herman Kleun is en hijzelf de vader, 'schoon niet door huwelijk aan elkander verbonden'. Georg Ernst krijgt officieel dus de achternaam *Kleun*. Of hij zich zo is blijven noemen, of misschien Coldewey of Klöne als achternaam heeft gevoerd, is niet na te gaan. Volgens familieoverlevering is hij als jonge jongen naar zee gegaan en heeft men nooit meer iets van hem vernomen.

De tweede zoon, **Hermann Gerhard**, wordt geboren te Tripscompagnie (gemeente Muntendam) op 6 juni 1840. Vader Friederich Ludwig komt zelf weer aangifte van de geboorte doen. Volgens de geboorteakte is de moeder Anna Hermann *Klöne* en de vader onbekend. Hermann Gerhard trouwt te Sappemeer op 5 juni 1869 met Jantje ter Veer. Hermann Gerhardt overlijdt te Sappemeer 8 november 1879. Ook in zijn huwelijksakte en zijn overlijdensakte wordt de naam als Klöne gespeld.

Hermann Gerhard en Jantje krijgen vijf kinderen: Anna Juliana, Harm, Maria, Lodewijk Jan, en Antje. De achternaam van alle vijf kinderen is *Klöne*.

Hoewel de achternaam van Anna Klöne in de diverse aktes nogal eens verschillend werd geschreven: **Klöene**, **Kleune**, **Kleun**, is het dankzij het feit dat in de geboorteakte van zoon Hermann Gerhard de naam als Klöne werd geschreven, dat deze naam voor de tak **Klöne** gehandhaafd is gebleven.

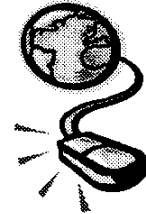
De achternaam van Johann Hermann, waarmee dit stuk begon, was Klöne, zijn vader echter noemde zich **Klönne**. Zijn oudere broer en één van zijn jongere broers en zijn zuster werden ook Klöne genoemd, maar een jonger broertje, dat zeer jong overleed, stond te boek als **Klähne**. Van twee andere broers werd de naam als **Kläne** geschreven.

Ook in Duitsland keek men vroeger dus niet zo nauw op de schrijfwijze van namen.

De variatie in schrijfwijzen van een naam maken een genealogisch onderzoek niet gemakkelijk, maar aan de andere kant toch ook wel weer boeiend.

Alle@@@ digit@@@ (vier-en-dertig)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Zo af en toe heb je bij het bezoeken van een site het gevoel dat je in een snoepwinkeltje staat. De Groninger Archieven (www.groningerarchieven.nl) is zo'n site. Recent zijn er weer nieuwe digitale items toegevoegd, die met name interessant zijn voor mensen met voorouders in stad Groningen. Er stond al veel digitaal moois op, voornamelijk djvu-bestanden, te vinden via het hoofdscherm door in het zoekscherm **scans** (klinkt logisch nietwaar) te tikken en dan op het symbool **Toon resultaten** te klikken. Deze 78 items zijn te openen met het gratis te downloaden programma. Wijst zichzelf, de bestanden noemde ik al eens. De nieuwe bestanden, in pdf-formaat zijn te vinden door intikken van de zoekterm **kuiken** (de maker van al dit moois), aanklikken symbooltje bij **Inventarissen** en dan geel gearceerde item: Verzameling Duco Kuiken, 1930-1995, 28 beschreven archiefstukken. Plusteken geeft (ik noem een paar): proclamatieboeken 1595-1623 op namen bruid en bruidegom, Diarium Julsing, Lijst ambtenaren 1536-1809, Ingang op huis-, buurt- en veldnamen.

U kunt ze op uw computer opslaan door met de rechter muisknop **doel opslaan als ...** te geven.

Verzameling Duco Kuiken, 1930 - 1995

- Plaatsingslijst
  - 1 Officiantenverdienslijst, lijst van namen van 'ambtenaren' van de stad Groningen ontleend aan de stadsrekeningen, 1536-1809
    - details...
  - 2 Lijst van burgemeesters der stad Groningen over de periode 1808-2009
    - details...
  - 3 De Gouden Gids van Groningen van voor 1843.
Overzicht van fabrieken en trafieken met lokatie en eigenaar
Bron: GAG, archief 530, inv. nr. 2819/49, 1843
    - details...

Henk Werk stuurde me bericht dat hij twee nieuwe websites heeft. De ene gaat over de afstammelingen van het echtpaar Wijger Jans van Gees (onder Oosterhesselen) en Etjen Gerrijts van Anloo, het adres is <http://home.hccnet.nl/h.werk/Wichers.htm>. De andere gaat over de ter dood veroordeelde en geëxecuteerde Pieter Wichers die leefde van 1903 tot 1947.

Die kunt u bereiken (de site dus) op <http://home.hccnet.nl/h.werk/PieterWichers>.

Klaas Bijsterveld mailde me: 'Deze website www.earlydutchbooksonline.nl is er nog niet zo lang, een fantastische bron met 10.000 gedigitaliseerde Nederlandse boeken, uitgegeven tussen 1780 en 1800. Maar misschien had je er al van gehoord, heeft ook in de krant (NRC) gestaan'.

Early Dutch Books Online

Early Dutch Books Online geeft full-text toegang tot meer dan twee miljoen bladzijden in 10.000 boeken uit het Nederlandse taalgebied uit de periode 1781-1800.

Het project is een samenwerkingsverband van de Koninklijke Bibliotheek

Dat had ik niet, dus meteen maar even gekeken. Er kan gezocht worden op woorden, op titel, of in de catalogus. Enige titels: Seinvlaggen der Nederlandse vloot, Aan het volk van de provincie van Stad en Lande, Biografisch woordenboek der Nederlanden. Onder **Early European Books** en **Million Book Collection** veel Nederlandstalig. Zoeken op trefwoord **Groningen genealogie** geeft 43 vermeldingen van boeken waarin die termen voorkomen.

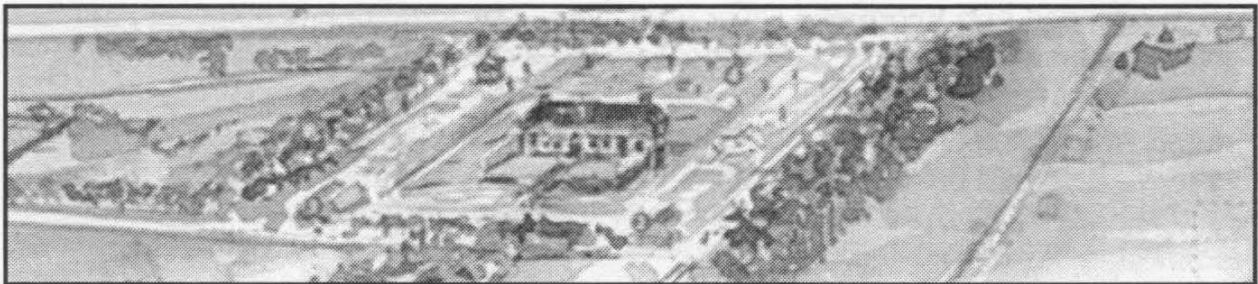
Als ik inspiratie voor deze rubriek nodig heb (de tips blijven wat uit), dan kijk ik soms op forums. Bijvoorbeeld op het Archiefforum van Eric Hennekam (www.archieven.org). Dat de heer Hennekam na tien jaar stopt met het Forum en de nieuwsbrief wist u ongetwijfeld, maar andere vrijwilligers nemen het over. Op de weblog <http://twitter.com/#!/erichennekam> blijft hij nieuwe ontwikkelingen melden.

Ook de NGV (www.ngv.nl) houdt nieuwe sites in de gaten, te vinden onder **Landelijk nieuws**. Sinds kort is daar nog *twitter* bijgekomen. Korte berichtjes van maximaal 140 tekens, inclusief leestekens en spaties. Twitter is te bereiken via genoemde NGV-pagina of via de button **Follow us on twitter**. Rechts op de site.

'De afbeelding wordt op de hoogst mogelijke resolutie getoond. Downloaden is op dit moment geen optie', las ik op een site. Met het handige knipprogramma dat in Vista en Windows 7 zit is dit probleem opgelost. Via **Start, Alle programma's** en **Bureau-accessoires** is door het indrukken van de rechter muisknop dit tooltje op uw taakbalk te zetten.

In mijn **Column** nummer 6 op de site www.ngv.nl schrijf ik hier meer over. U kunt dit stukje vinden onder **Nieuwsbrieven NGV** onder het kopje **NGV Actueel**, in de linkerkolom.

De site van de borg Verhildersum in Leens (<http://verhildersum.nl>) geeft u een kijkje hoe het leven en wonen van de wat meer gegoede bevolking en zijn personeel was. Te zien onder Landgoed en zijn subonderwerpen **Borg, Koetshuis** enz. Onder **Collectie** vindt u afbeeldingen van de kleding die men vroeger droeg, momenteel is hierover een tentoonstelling op het landgoed.

Peter Miebies stuurde me de volgende mail: 'Via Twitter kwam ik op deze website terecht: <http://kbea831.wordpress.com/2011/07/16/de-vries-family-bible/>. De naam van de schrijfster is Kay Bauman.

Ook in oudere blogteksten van deze dame komt u veel Groningse aspecten tegen, onder andere foto's van onbekende personen (Groningers?) en andere genealogische gegevens. Misschien iets mee te doen voor *Roots@Groningen?*

Bij deze!

Op 3 maart 2011 kondigde Menne Glas aan dat hij stopt met de site 'Ledematen Groningen', die hij jaren geleden met veel vrijwilligers in de lucht bracht. De Groninger Archieven zullen, schreef Menne, de gegevens onder hun verantwoordelijkheid

publiceren. Ik belde hen: ze zijn bezig de gegevens geschikt te maken voor hun/een site.

Intussen kunt u de tip van Ineke Saan gebruiken. Zij vond, na het intikken van enige zoektermen op Google, de site <http://oesoldelu.nl/lidmaten-groningen/>. Het blijkt te gaan om een 'mirror'-site van de site van Menne. Deze pagina is vrijwel identiek aan die van Menne, met slechts een paar kleine beperkingen. Ik miste het zoekscherm.

Via de waybackmachine (www.archive.org, in zoekterm intikken <http://www.menne-glas.nl/ledematen/> en Go **Wayback** geven) is Menne's site nog wel te openen, las ik in een twintigtal berichtjes op het Groninger Forum, maar ook dan – ontdekte ik - werkt de zoekmodule niet. U moet dus voorlopig even in de lijsten zoeken met behulp van **ctrl f**.

Interview met Albert Beuse

Klaas Niemeijer, redacteur

In de serie interviews van medewerkers van het RHC Groninger Archieven deze keer een interview met Albert Beuse, hoofd studiezaal.

• **Waarom ben je juist bij een archief gaan werken?**

Na mijn gymnasiumopleiding ben ik aan de universiteit rechten gaan studeren, maar de studie viel me tegen en ik heb die niet afgemaakt.

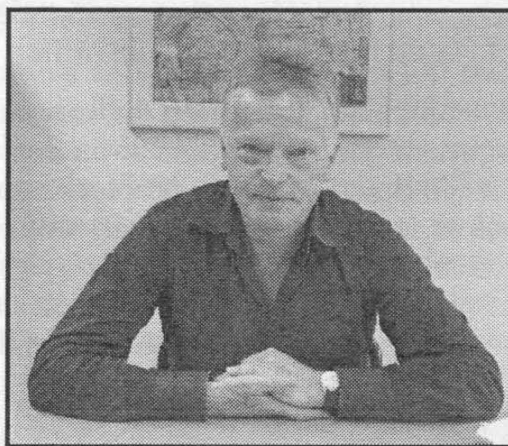
In die tijd heb ik een cursus "database intermediair" gevolgd. Je leerde daar informatie te halen uit allerlei databases van bedrijven en instellingen. Dit was nog van voor de tijd van het internet. De informatie-toegankelijkheid was mij echter te beperkt, omdat veel instellingen hun informatie liever voor zichzelf hielden. Ik heb gekeken naar verdere mogelijkheden en de archiefschool leek me wel wat. Maar om daar een studie te kunnen volgen, moest je wel bij een archiefinstelling werkzaam zijn.

Ik kreeg een stageplaats bij het Algemeen Rijksarchief, zoals het Nationaal Archief toen heette, en toen was het mogelijk om een studie te volgen aan de archiefschool. Tijdens de opleiding kwam er bij het toenmalige Rijksarchief in Groningen een vacature. In 1988 ben ik aangenomen in een combibaan als medewerker studiezaal en medewerker inventarisatie. Toen na enkele jaren het toenmalige hoofd van de studiezaal dhr. Meinema met pensioen ging kon ik na sollicitatie op die plek komen. Na de fusie met het Gemeentearchief bleef ik in die functie gehandhaafd.

• **Wat vind je het leuke van de functie?**

Het contact met de vaak enthousiaste studiezaalbezoekers. Je kunt mensen helpen met hun onderzoek. Sommige "klanten" ken ik al vanaf 1988. Het komt nogal eens voor, dat een onderzoeker je op de hoogte houdt van de resultaten van zijn werk. En als het later ook nog tot een publicatie komt, heb je toch een voldaan gevoel. Je hebt de mensen in een doolhof op een spoor gezet; geholpen om hun weg te vinden.

Door de digitalisering is de toegankelijkheid van de archieven enorm toegenomen, maar daar staat wel tegenover dat het aantal studiezaalbezoekers daalt. We krijgen veel reacties via de mail met op- of aanmerkingen. We zijn daar heel blij mee.

• **Nieuwe ontwikkelingen**

Een wat nieuwere trend is een onderzoek naar de omgevingsgeschiedenis. Allerlei facetten zoals het bestuderen van bouwtekeningen en –vergunningen, het wat bredere onderzoek naar de geschiedenis van dorp of woonwijk, boerderijenboeken enz.

Boerderijenboeken is trouwens iets typisch Gronings. Het is destijds ontstaan door een initiatief van de Groninger Maatschappij voor de Landbouw. Nu verschijnt er in andere provincies zo af en toe ook wel een boerderijenboek, maar toch niet in zo'n frequentie als in de provincie Groningen.

Nieuw is ook een pilot in samenwerking met het kadaster. Het is de bedoeling dat in de periode van oktober – december van dit jaar medewerkers van het kadaster in de studiezaal aanwezig zijn om onderzoekers te helpen. Ik verwacht er veel van. De pilot wordt zowel door het Kadaster als het Nationaal Archief gevolgd.

Momenteel wordt de mogelijkheid onderzocht om het bevolkingsregister toegankelijk te maken vanaf op het internet raadpleegbare scans. Het gaat dan om het bevolkingsregister vanaf 1850 tot de invoering van de gezinskaarten. We hopen natuurlijk dat alle gemeenten in de provincie Groningen gaan meedoen. Voor alle duidelijkheid: de persoonskaarten zijn en blijven niet openbaar. Zoals bekend kun je tegen betaling bij het *Centraal Bureau voor Genealogie* van een overledene wel een kopie van de persoonskaart of een uittreksel van de Gemeentelijke Basisadministratie krijgen.

De kaartenverzameling komt binnenkort ook op de Beeldbank Groningen met een betere viewer om de kaartdetails beter te kunnen bekijken.

• **Kun je nog iets zeggen over AlleGroningers?**

Steeds meer scans komen beschikbaar en er worden steeds meer scans gekoppeld. Er zitten nog wel fouten in, maar die worden in de toekomst steeds meer geëlimineerd. We zijn blij met de reacties van onderzoekers en passen dan de database aan. Soms correspondeert de nummering van de scan niet met het record. Vaak is dat het gevolg dat tweelingen in één akte werden vermeld of dat een scan van een titelblad als record is meegenomen. Het vergt nogal wat tijd om die nummering aan te passen, maar het komt goed!

Steeds meer scans van landverhuizers komen beschikbaar. Alle registraties zijn nu ingevoerd en met de scans te zien op AlleGroningers.

De volgende stap is het invoeren van de Memories van Successie. We zijn nu bezig met het kanton Zuidbroek.

En natuurlijk komen er elk jaar nieuwe scans beschikbaar van de geboorte-, huwelijks- en overlijdensaktes.

**Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen**

Boeken over Groningen

**BOEKHANDEL
GODERT WALTER**

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

COPYRIGHT!

15
Jaar

COPYRIGHT!

**Ook zo zat van die dure inkt?
Bespaar nu honderden euro's!**

Aanbieding

150

kleur klantenkaart
(kopie of print)

+ **GRATIS** laserprinter
t.w.v. € 79,00

**99,-
EURO**

GRATIS
LASERPRINTER

Nieuwe boeken: Verschenen of nog te verschijnen

Klaas Niemeijer, kenjniemeijer@planet.nl

Deze zomer bood nogal eens gelegenheid om wat meer in de boeken te duiken. De misschien geplande fiets- of wandeltocht moest worden uitgesteld. En dan te bedenken, dat ik op mijn fietstocht naar Santiago de Compostella met elkaar een half uur regen en veel rugwind heb gehad! Maar dat was al in mei. In ieder geval ligt er nu weer genoeg op de plank om een keuze te kunnen maken.

Architectuurgidsen Het platform Gras uit Groningen heeft vier prachtig geïllustreerde architectuurgidsjes uitgebracht. Elke uitgave kost € 9,95. De gidsjes hebben betrekking op de volgende wijken in de stad Groningen: Grunobuurt, Korrewegwijk en De Hoogte, Noorderplantsoen- en Oranjebuurt en de Oosterparkwijk. Wist u dat in de voorlopige opzet van de Oosterparkwijk geen horecaondernemingen stonden gepland? De arbeiders mochten niet aan verlokkingen worden blootgesteld.

De abtenkroniek van Aduard – Studies, editie en vertaling, onder redactie van Jaap van Mooibroek c.s. m.m.v. Jakob Loer, uitgeverij Verloren, Hilversum. ISBN 978-90-8704-116-8, 373 bladzijden, geïllustreerd, € 32,00.

De Nicolaaskerk van Oldenzijl, auteur Teun Juk, uitgave Stichting Uitgaven Noord-Groningen, Warffum 2011, ISBN 978-90-73319-31-8, prijs € 7,00. 80 bladzijden, geïllustreerd, gelijkde rug. Nr. 5 in de reeks Monumenten in Noord-Groningen. De inhoud spreekt voor zich.

De Zaak Kooistra – Opkomst en Ondergang van een horecamagnaat, auteurs Joost van Kleef en Henk Willem Smits. Uitgeverij L.J. van Veen, Amsterdam, ISBN 978-90-204-3050-9, prijs € 19,95. 319 bladzijden, geïllustreerd, paperback. In dit boek wordt de handel en wandel van de in 2010 overleden horecatycoon beschreven.

De teloorgang van het klooster Aduard, auteur Hans Muskee. Uitgave het Kloostermuseum St. Bernardushof 2011, € 8,00. 62 pagina's, geïllustreerd, gelijkde rug. Met verklarende woordenlijst.

Emo's Labyrinth, Ynskje Penning, uitgave Penningboek, Haren 2010, ISBN 978-90-816099-13, 464 bladzijden, gelijkde rug, prijs € 18,95. Een historische thriller over de bijzondere reis die de abt Emo in 1211 en 1212 naar en van Rome maakte. Het boek is voor een belangrijk deel gebaseerd op het boek Emo's reis en de auteurs hebben dan bij de totstandkoming van hun boeken ook nauw samen gewerkt. Best een leuke thriller zonder dat te veel wordt afgedaan aan de waarheid.

Emo's Reis, Dick E.H. de Boer, uitgeverij Noordboek 2011, ISBN 978-90-330-07-880, 495 bladzijden, rijk geïllustreerd, € 29,95. Dit prachtige boek beschrijft de details van de reis die abt Emo van het latere klooster Wittewierum in 1211 en 1212 naar en van Rome maakte. De auteur heeft daarvan een diepgaande studie gemaakt en de reis zelf ook gedaan. Absoluut een aanrader.

Hellum, een parel in de Woldstreek, 2^e druk, diverse medewerkers, uitgave Profiel, Bedum. 132 bladzijden, rijk geïllustreerd met zwart/wit foto's, € 22,50. Vooral interessant voor mensen die daar wonen of waarvan hun voorouders uit die omgeving komen. Het betreft een heruitgave die al in 1985 door de uitgeverij Actief uit Scheemda werd uitgegeven.

Het grote geschiedenisboek van de Ommelanden. Uitgeverij Waanders, Zwolle 2011, ISBN 978-90-400-7788-3, prijs € 22,50, geïllustreerd en gebonden. Veel pagina's. Het betreft de gebonden uitgave van de in het verleden uitgebrachte losbladige serie. Het is een prachtig boek, ook om als cadeau weg te geven.

Jouw hart sta ik nooit meer af – De oorlogsliefde van Jans en Martha, 1937-1945, Wil Legemaat. Uitgave Noordboek 2011, ISBN 978-90-330-0952-5, 388 pagina's, geïllustreerd, gelijmde rug, € 22,50.

Met man en muis – Pekelder scheepsrampen in de 19^e eeuw, auteur Bram Camerlingh, uitgeverij Uniboek, 2010, Printing on Demand. 275 bladzijden, geïllustreerd, € 17,50. Overzicht van Pekelder schippers, zeelieden, hun gezins- en bemanningsleden die waar, wanneer en onder welke omstandigheden op zee of buiten de Pekela's in de periode 1801-1900 zijn overleden. Met namenregister en register op scheepsnamen. In 2005 al verschenen op Cd-rom.

Mythen en Sagen van Hoogkerk, auteur Gerhard Klaasen. Uitgeverij Westermare, Hoogkerk, ISBN 978-90-81670-1-7, prijs € 9,95.

Van Kofschip tot Winkelparadijs – De Oldenburgers en de Veenkoloniale Zeevaart in de 19^e eeuw, auteurs Jelte Conradie en Hendrik Hachmer, uitgegeven door In Boekvorm uitgevers Assen, mei 2011, € 17,50. 96 pagina's, prachtig geïllustreerd, gelijmde rug, ISBN 978-90-77548-806.

50 jaar Orando – Een halve eeuw Westeremden, diverse auteurs. Uitgave Profiel, Bedum, ISBN 978-90-5294-497-5, € 27,50. In 1960 fuseerde de Oranjevereniging en de Vereniging Dorpsbelangen en ontstond er een nieuwe vereniging met de raadselachtige naam Orando. Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de vereniging is dit boek uitgebracht met veel foto's van allerlei activiteiten in Westeremden.

Dan volgt er nog een mededeling, die ik met veel genoegen in deze boekenrubriek opneem:

Eexterzandvoort - augustus 2011

Mede genealogen!

Zoals velen van jullie bekend zal zijn, laat ik nog dit jaar een boek m.b.t. doopsgezinden in de Groninger Veenkoloniën en Selwerd verschijnen.

*Doopsgezinde families in de Groninger Veenkoloniën en Selwerd.
[1580-1811]*

Hierin zijn de doopsgezinde gezinnen verzameld welke binnen genoemde periode zijn getrouwd, en zoals hebben gewoond, gewerkt en geleefd in het genoemde gebied. Dit behelst de plaatsen, Hoogezand, Sappemeer, Zuidbroek, Muntendam, Oude en Nieuwe Pekela, Stadskanaal, Wildervank, Veendam, Westerbroek, Foxhol, Helpman, Noorddijk, Selwerd, Paddepoel en Beijum. Daaraan zijn toegevoegd alle Zwitserse doopsgezinden, die zich vanaf 1711 rondom en in de stad Groningen hebben gevestigd. Zodat er een specifieke bron ontstaat voor Zwitserse doopsgezinden in de provincie Groningen. De woonplaats van de gezinnen wordt doorgaans aangegeven, evenals het beroep van de man, en eventueel het beroep van de vrouw.

Het geheel wordt genaaid en gebonden met harde kaft. Ruim 3000 bladzijden in 5 delen.

De prijs zal bij intekening 260 Euro zijn. ISBN 978-90-807051-0-4

Willen degenen die belangstelling hebben dit laten weten, zodat ik weet hoeveel exemplaren ik kan laten drukken. De bedoeling is het boek te laten verschijnen voor december van dit jaar.

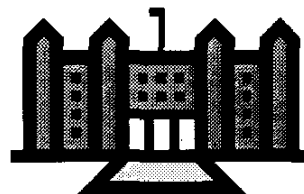
Sebo Abels, Dalweg 12, 9464 TE Eexterzandvoort, 0598-468724
seboabels@hotmail.com

Nieuws van de archieven

redactie Henk Hartog

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel.
050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Namen, landschap en geschiedenis

De Groninger Archieven organiseren twee bijeenkomsten over het vinden en verzamelen van (veld)namen. Aanmelden hiervoor kon tot donderdag 22 september (dus te vroeg voor een vermelding in de Agenda van dit blad).

De eerste avond (29 september) vertelt Theo Spek, hoogleraar Landschapsgeschiedenis, over de waarde van veldnamen en de mogelijkheden die te verzamelen. De tweede avond (13 oktober) tonen medewerkers van de Groninger Archieven o.a. welke mogelijkheden er in de archieven zijn om namen te vinden.

Het **Kenniscentrum Landschap** van de Rijksuniversiteit Groningen ontwikkelt een website over landschappen in Noord-Nederland. Op die website wil het ook zo veel mogelijk namen laten zien. Daarom zoekt het centrum mensen, die veldnamen willen inventariseren of vastleggen.

Als het u leuk lijkt om hieraan mee te werken, dan kunt u hierover contact opnemen met de Groninger Archieven.

Drents Archief

Het Drents Archief ondergaat binnenkort een verbouwing. Daarom is het Drents Archief gesloten van 10 t/m 25 oktober 2011. Daarna bent u tot juni 2012 welkom op de tijdelijke locatie Het Pelinckhuis, Markt 7 te Assen. Gedurende deze periode gelden andere openingsuren en is het aanvragen en de beschikbaarheid van originele stukken beperkt. Voor meer info zie www.drentsarchief.nl/gewijzigde-dienstverlening.

Cursus "Lezen van oude handschriften"

In een zestal lessen van 25 oktober t/m 6 december kunt u zich bekwamen in het leren lezen van oude – vooral 18^e-eeuwse – handschriften. Kosten: € 55,-, inclusief lesmateriaal; docente mevr. E. Copper - Van Enter. Opgave t/m 20 oktober 2011 bij de Groninger Archieven of via info@groningerarchieven.nl, onder vermelding van: cursus oud schrift.

Aanwinsten genealogie etc. in de bibliotheek (toegang 1957)

26620 **Britting** *Het is niet alle dagen kermis. Verhalen over de familie Britting, kermisreizigers in de 18^e en 19^e eeuw*, door Irene Chr. Stok, 2011, 90 blz. De familie

Britting was een in het hele land bekend kermisgeslacht. Stamvader is de ruiter Leonart Britting, die in 1705 te Groningen trouwt met Grietje Heusste en in 1711 met Gesien Clasen. Het boek bestaat uit een interessant beschrijvend deel en achterin een genealogisch overzicht van de familie. Met illustraties, index en overzicht van geraadpleegde bronnen.

26270 **Helmus**. *Goed volk. Verhalen uit het Groningse Westerkwartier en Noord-oost-Friesland*, door Piet Helmus, 2010, 160 blz. De schrijver wekt zijn betovergrootouders tot leven in 16 historische verhalen. Familienamen o.a. Oosterhof, Spoelstra, van der Naald, Hut, de Hoop, Wegman, Bron, Nuismer, Vossema.

26475 **Huizinga**. *Ex Undis. Uit de golven ontstaan. Geschiedschrijving van het geslacht Huizinga, landbouwers, doopsgezinde leraren en schippers, een familiedocument*, door Lies Huizenga, 2010, 176 blz. Geen doorlopende familiegeschiedenis, maar zoals de schrijfster in haar voorwoord zegt: "Dit boek biedt een patroon, waarin veel gegevens hun plaats vinden en nog onbekende informatie moeiteloos kan worden ingepast.", en belicht "zowel het algemene als het bijzondere, het collectieve als het individuele". Mooi vormgegeven.

26695 **Jonker** *Kroniek van het geslacht Jonker uit Uithuizermeeden, Een beschrijving van vier eeuwen familiegeschiedenis*, door Jan Jonker, 2011, 146 blz. Stamvader is Willem Cornelis, die in 1680 te Uithuizermeeden trouwt met Reinuwe Sijwerts. Na een uitvoerige inleiding volgt een even uitgebreide uitwijding over deze familie. Met veel illustraties en naamsindex.

26332 **Kars**. *Karsteningk – Castning – Kars. Een familiechroniek in cultureel-economisch perspectief*, door familie Kars, 2008, 186 blz. Naast een familieboek is dit boek ook een soort geschiedenisboek. Stamvader is Johann Heinrich Kastening uit Pollhagen, die in 1683 naar Wölpinghausen trok. In de tweede helft van de 18^e eeuw komt Johan Kastning, alias Jan Kars, naar Bourtange.

26535 **Reijenga**. *Reijenga's door de eeuwen heen*, 2010, 536 blz. Parenteel van Haytse Reijenga, rond 1500 landbezitter te Irnsum. Met uitgebreide index van 70 blz. Veelvoorkomende familienamen zijn: Aalsma, Dijkstra, Fortuin, Hoekstra, de Jong, Kuiper, Mulder, de Vries, Wiersma. Veel nakomelingen wonen nu in Amerika.

26685 **Schuurman**. *Halte Zeerijp. Zwerftocht van een familie door de tijd*, door Henk Schuurman, 2010, 120 blz. Stamvader is Jan Jansen (Schuurman) van Lierort, die in 1711 te Groningen trouwt met Herina Heeres. Schrijver volgt verhalenderwijs de lijn van deze voorouders naar zijn vader Willem Schuurman. Achterin een korte afstammingsreeks.

25989 **Velleman** *Nakomelingen van Samuel Nathans (Velleman)*, door H.R. van der Woude, 2010, 36 blz. Salomon Nathans trouwde Hanna Abrahams, uit welk huwelijk ca. 1768 te Lippstadt een zoon Nathan werd geboren, die in 1821 te Leeuwarden overleed en de naam Velleman droeg. Eerste generaties alle te Leeuwarden, latere door het hele land, o.a. te Groningen. Met index.

Bij het vierluik hiernaast, v.l.n.r.:

- Antonia Kuiper (1880-1944), grootmoeder van Antonia Veldhuis,
- Hillechien Roelfsema (1879-1937), oma van Hillie van Dijk-Zijlstra,
- Wilhelmina Joanna Wöhler (1917-1994), moeder van Hillie van Dijk-Zijlstra en
- Klaas Niemeijer (1879-1960) en Aaltje Wiersema (1885-1921), grootouders van Klaas Niemeijer.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de Roots@Groningen-lezers; de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen; voor verdere regels zie Roots 2009 nr. 1, p. 31. U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-230 34 40, e-mail: waterborg@ziggo.nl.

ANTWOORDEN

2006/08 Aukes-Jans

Van Bram van der Laan uit Heiloo kwam een antwoord op deze vraag uit 2006 naar de herkomst van Metje Jans die op 2 augustus 1744 te Beerta met Auke Aukes trouwde:

“De doop van Metje Jans heb ik (nog) niet kunnen vinden. Haar ouders zijn zonder meer Jan Aijelts en Anna Lammerts geweest. Jan Aijelts was een zoon van Aijolt Wijpket tr. Eexta 22-11-1695 (huwelijkscontract Eexta 6-12-1695) Metjen Roberts. Metjen was eerder gehuwd met Sijte Wessels, vandaar dat Jan Aijelts halfbroers en een halfzus heeft gehad.”

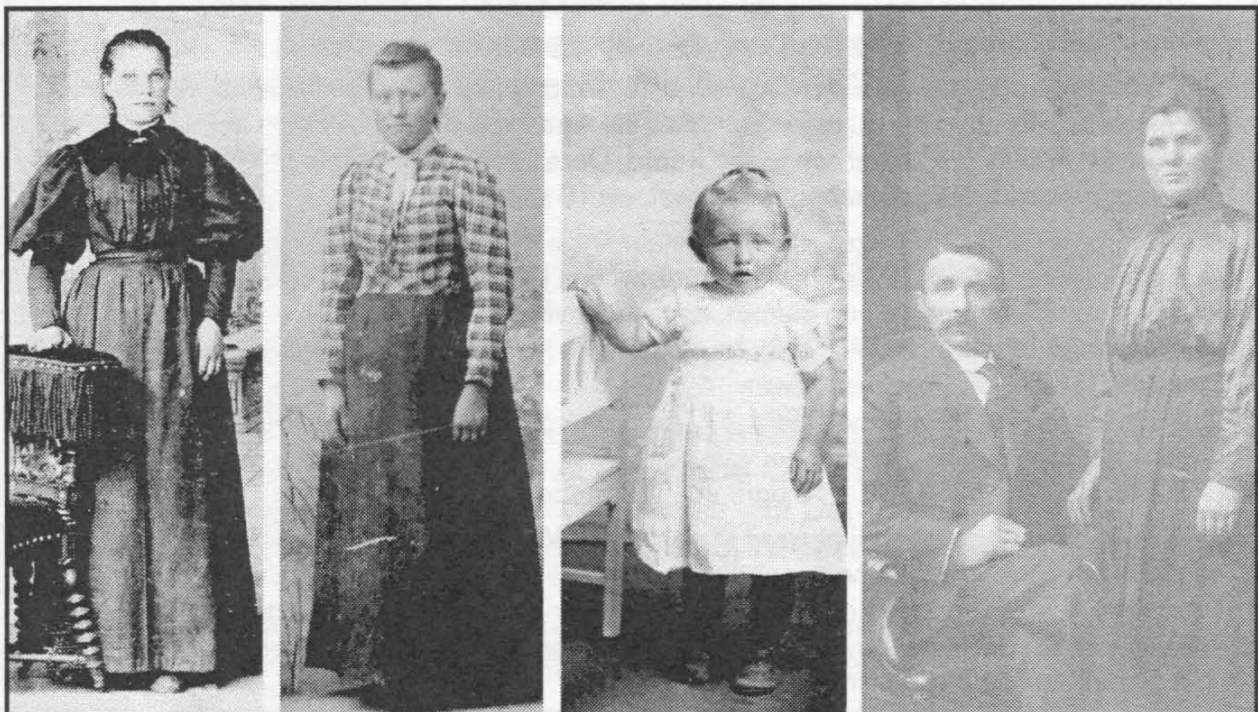
Bram van der Laan, Heiloo

VRAGEN

2011/02 Buiskooldiep

“Ik ben op zoek naar informatie over de naam ‘Buiskooldiep’. Het diep is in 1704 gegraven. Aanvankelijk heette het diep Bellingwolderzijldiep. Ik denk dat het diep zo is genoemd, omdat het kanaal door de akkers van mijn voorouders liep, die zich rond dezelfde tijd Buiskool gingen noemen. Bewijzen hiervoor heb ik niet gevonden. Ik ben al heel blij met titels van boeken, waarin ik het antwoord wel kan vinden!”

Aletta Buiskool, Nieuw-Scheemda

Reacties / aanvullingen etc.

Van Jan-Paul Wortelboer te Bedum ontvingen wij de volgende reactie op de genealogie **Rammeler** in de vorige Roots (2011, nr. 2, blz. 48 e.v.):

Een leuke genealogie Rammeler.

Gelukkig kan ik bevestigen, dat de hypothese van René Remkes klopt.

Zeer onlangs noteerde ik het volgende:

Op 2 okt. 1823 maakt Geert Roelfs Rammeler, bevorens koopman, wonende te Nieuwe Pekela, een testament. Hij benoemt zijn aangehuwde halfzuster Anna Jans Donker, weduwe van Berend Roelfs Rammeler "bij mij in huis woonachtig" tot zijn enige erfgename.

(GrA, notaris S. Piccardt te Pekela, toegang 121, inv.nr. 20, aktenummer 122)

Bij de voorplaat en op de achterkant

Idee en uitvoering Antonia Veldhuis

Bij de foto op de voorzijde; Henk Hartog schrijft:

Deze foto is denk ik rond 1900 genomen door mijn grootvader Egbert Kling (1873-1958). Waarschijnlijk in zijn 'fotostudio' te Noordbroek. Op de foto leest zijn vader Lammert Kling (1841-1912) de krant.

Egbert Kling was evenals zijn vader schilder of 'huisverver' van beroep. Het fotograferen deed hij er als hobby, en een tijdlang misschien ook wel als bijverdienste, bij.

Hier op de foto ziet Lammert er rustig uit, maar of hij altijd zo rustig was ...

In het dorp was zijn bijnaam, zoals mijn oom Gezienus graag vertelde, "Lammert Lawaai".

Zijn vrouw Elizabeth Drent (1846-1935) stond bekend als "Betje Draai".

Zij woonden direct ten zuiden naast het gemeentehuis van Noordbroek.

Bij de foto op de achterkant; Johan Waterborg schrijft:

In de bokkeblaadjes van onze provincie staan regelmatig foto's met familieleden, vijf generaties, meestal vrouwen. Zo heel erg bijzonder is het tegenwoordig al niet meer. In 1930 vond men vier generaties ook al wel een kiekje waard. Deze foto is genomen in de tuin van de boerderij waar mijn moeder geboren is, te Hefswal, op 10 september 1930.

Te zien zijn, van oud naar jong & van rechts naar links:

Trijntje Wiersema (1848-1933), zij was getrouwd met Hendrik Wiertsema (1845-1921), landbouwer te, en burgemeester van Bierum, en moeder van:

Berend Siert Wiertsema (1879-1962), landbouwer te Hefswal, hij was getrouwd met Elizabeth Wiersema (1877-1959), en vader van:

Elizabeth Henderika Wiertsema (1904-1976), zij was getrouwd met Harm Vink (1898-1985), landbouwer te Midwolda, en moeder van:

Jacob Jan Vink (27 mei 1930 – 15 april 2011), landbouwer te Blijham.

Zoals in wel meer boerenfamilies werd er ook bij de Wiertsema's en de Wiersema's nogal wat 'in elkaar om getrouwd'. Als beginnend genealoog had ik nog wel een moeite om die kluwen te ontwarren. Er zijn vandaag de dag aanzienlijk meer Wiersema's dan Wiertsema's in omloop. Daarom stelt een verre neef van mijn moeder zich voor de duidelijkheid steevast voor als "Wiertsema, met de T van Tevredenheid".

Bestuur van de afd. Groningen

- **Voorzitter (en afgevaardigde)**

G. Zuidema
Zilverlaan 30
9743 RK Groningen
050 – 577 63 63

voorzitter@groningen.ngv.nl

- **Vice-voorzitter en penningmeester**

H. Boels en plv. afgevaardigde
Stadsweg 47
9791 KA Ten Boer
050 – 302 32 07

penningmeester@groningen.ngv.nl

- **Secretaris**

H.J. Timmer
Coronastraat 14
9742 EG Groningen
050 – 571 11 42

secretaris@groningen.ngv.nl

- **Bestuurslid (en Contactdienst (CALs))**

T.K.J. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01

cals@groningen.ngv.nl

- **Bestuurslid (PR)**

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 13
9791 EA Ten Boer
050 – 230 34 40

pr@groningen.ngv.nl

Redactie Roots@Groningen

redactie@groningen.ngv.nl

H.J.E. Hartog
Snelliusstraat 28
9727 JN Groningen
050 – 525 33 33

K. Niemeijer
Boerhoorn 56
9841 HZ Vries
0592 – 54 22 62

T.K.J. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 13
9791 EA Ten Boer
050 – 230 34 40

Knipseldienst

M. Becker-Jager
Frankrijklaan 49
9501 RN Stadskanaal
0599 – 614 257

knipseldienst@groningen.ngv.nl

Afdelingswebsite:

<http://groningen.ngv.nl>

D. Uuldriks
Velthoek 24
9642 RB Veendam
0598 – 63 38 33
webmaster@groningen.ngv.nl

Kinnen wie joe helpen?		Computer algemeen	Contactdienst	Genealogie beginners	Genealogie gevorderden	HazaData	Heraldiek	Internet	Kadaster	Militairen (Staats leger)	NGV algemeen	Notarieel	ProGen
J.W.H. van Campen	050 – 501 82 14			✓	✓					✓			
Ir. A. Daae	050 – 309 22 93						✓						
H.J.E. Hartog	050 – 525 33 33			✓	✓						✓		
G.W. Kuijk	050 – 403 15 97					✓			✓			✓	
M.J. de Lange	058 – 280 24 85			✓	✓	✓					✓		
P. Molema	079 – 342 36 80	✓				✓		✓					
R.O. Roffel	050 – 577 04 01					✓							
A. Veldhuis	0511 – 47 58 98			✓	✓			✓					
T.K.J. Wagenaar	050 – 526 67 01		✓							✓			✓

ISSN-nummer: 1380-7277

Roots@Groningen

Indien onbestelbaar: Henk Hartog, Snelliusstraat 28,
 9727 JN Groningen